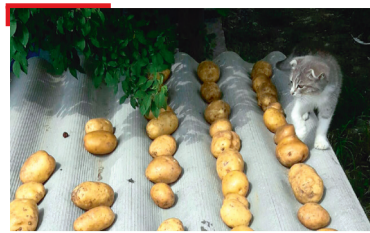

СПОРТ
Владимирера кхо
майдилг ера вай
мехкахоша

16

ДААР
Коартол вай мехка
эггара лоархамегла
долча даарех я

15

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ПАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№43 (12670)
Лайчилла
бутт,
14 ди, 2024 шу

Газет арадувл 1923-ча шера
майтсела бетта 1-ча дийнахья денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хъарак»
яха орден
еннай

НАБХА ХЪАШТАШ
Іаблий-Юрт-Сурхотге
яха никъ тоабеш латт
республике

6

КХЕРАМЗЛЕ
«Авангард» яха тема
кийчон кхетаче я
республике дІахьош

7

ЗАМАНХОЙ
ПалгІайчен
гішлошгъяра
Министерстве, бизнес
ледаеча оагІонга
хъежар

8

БЕРИЙ ДУНЕ
ПалгІайченна 5,9
млн сом лургда
керда хъадаъ бер,
унахцена дий хъожаш,
чакхдаккха

9

МОХК БОВЗАР
Наьсаре дакъа лоацаш
хилар, «Доккха
этнографически
диктант» язdechа

11

www.serdalo.ru @gserdalo vk.com/gserdalo Дзен сердало

Деза совгІат

Невский Александра орден елар
вай Мехкадаъна

3

**Къахъегама
говзал**

Республикера
промышленность
дикка тоалуш латт

4

Галгҕайчен кредитах дола федеральни центра дҕадала деза декхар 378 млн сома кҕезигденнад

Аьхенаькьан Марем

Галгҕайчен кредитах дола федеральни центра хьалхашкара декхар лаьгҕлуш доагҕа. Ха тҕехьынна хинна республикански бюджетта дола декхар кхоалагҕа квартале 1 млрд 430 млн сома лаьгҕделар.

Мехка финансай Министерствос яхачох, карарча шера декхар лаьгҕлургдолаш лоархҕаме гҕа баьккхар, цу юкье республикан паччахьалкхен ахчанцара таро а тоалургҕолаш. Цо социальнo-экономически дегҕаахара керттера дакьа дҕалоац. Керттердар да бюджете хьачудоагҕаш дар дукхагҕа хилар. Цул совгҕа, 2024 шера белгалду, йоалах гулдеш дола а йоалах гулдеш доаца а ача бюджете дукхагҕа хьачудоагҕаш хилар.

«Кредитах дола декхар дҕадалара хаттар эггара лоархҕаме гҕа да кьабстта тахан, халача экономически хьале из долча хана.

Дука теркам тҕабахийта безаш хилар из хьал аттача доакхаш, республикан бюджета хьатҕабоагҕаш бола пайда совбаккхара», - аьлар Галгҕайчен кулгалхочо Келаматанакьан Махьмуд-ҕаьлас, кхь кварталлах баьча балхах дувцаш.

Карарча шера Петербурге дҕайхьача халкьашта юкьерча экономически кхетаче мехка кулгалхочо аьлар, ше деррига кредит карарча шин шера дҕакьовла лаьрхҕа хилар.

Келаматанакьан Махьмуд-ҕаьлас ше тҕахьожам лоаттабу, цҕи яьннача дезала эшачунга хьожаш

Аьхенаькьан Марем

Галгҕайчен Кулгалхочо тҕадиллача декхарах, мехка Паччахьалкхен вице-премьер Йовлой Мухьмад вахар, Инаркье ухк деношка цҕи яьннача фусаме. Цига из хатар нийсдаларах, кхо саг лозавир, цу юкье шибера а долаш. Тҕехьагҕа шакка бер делар.

Из хатар хиннача моттиге ше волаш, Йовлой Мухьмада аьлар, цу гҕулакха Келаматанакьан Махьмуд-ҕаьлас ше тҕахьожам лоаттабу, цу дезала доагҕаш дола новкьостал дергдолаш.

Цҕи ялара бахьан да, тока саьрг лотабелар, из бахьан долаш цҕи тховна дҕатҕаьннай.

Ханз цига човнаш хиннараш, геттара хала болаш, дарбанче ба; лораш шоашта могор деш ба уж берзабе гҕерташ.

Болх дҕахьош йолча ворхҕи кьаман проектах, дийцар йоккхача кхетаче

Аьхенаькьан Марем

Хҕара кҕира республикерча Паччахьалкхено дҕакхьача кхетаче белгалдир, берригача мехка кьаман ворхҕи проектага гҕолла болх дҕакхьар тахан 8, 7% тҕа латгилга. Вай мехка из гҕулакх 79,9% тҕа латт, берригача мехка юкьера моттиг хьалаьчача 71,2% тҕа латтача хана. Мехкадас кулгал деш, дҕайхьача кхетаче белгалдир, ювцараш «Эколо-

ги», «Кхераме доаца дика наькьаш», «Кьамашта юкьера коопераци, экспорт», «Туризми хьаьший тҕаэцари», «Зҕамига, доккха хҕама хьадар», «Демографи», «Дешар» яха кьаман проектах йолга.

«Еррига кьаман проектах йоржаря тҕехьа дика дҕабодаш ба вай болх. 137-гара 109-га кхьачад из гҕулакх. Кьаман проектахка гҕолла, ухк шера дҕадахьа лаьрхҕадар 80-га кхоа-

чаш балхаш. Царна юкье дар 28 моттиг хьальеш болх дҕабахьар, 20 доазув тоадеш кьахьегар, цхьаца кхетаченаш дҕаяхьар.

Из деррига - керда ишколаш, ФОКаш, наькьаш, кердача куца тҕа доаладаь доазош», - белгалду вай мехкадас Келаматанакьан Махьмуд-ҕаьлас, ший телеграм-оагҕон тҕа. Кьаман проектахка гҕолла, тоае лаьрхҕа хинна дукхагҕа йола моттигаш тахан кийча я: Магасера, Наьсарера, Южнера ишколаш,

Магҕалбикера вахара гҕулакхех йола моттиг, Жҕайрахьера культуран цҕа, иштта кхьйола моттигаш. Ухк шера тоабе лаьрхҕа хинна 14 никь кийча ба.

«Цу оагҕонца дикка кьахьегаш, дҕахо болх дҕабахьа беза вай, таханара проектах кхоачашьаь даьлча, кердаяраш хьакхоллаш. Бахархой вахара хьал тоалургдолча наькь тҕа болх дҕабахьа беза вай тахан», - аьлар Мехкадас кьаман проектех дувцаш.

Бейнача бҕухой дезалашка дҕаелар Денала орденаш

Аьхенаькьан Марем

Галгҕайчен Кулгалхочо, лаьрххҕача операце шоай синош Юдаьккача бҕухой шин дезала Денала орденаш дҕаелар. Цох дийцар «Сердало» газетага Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

Гаппархой Мухьмад тҕалатача бҕун мугҕарера салте вар, цун совгҕат дҕаделар йишыйга Залинайга, хҕаьта ефрейтора Тоачанакьан Заьлмайхий орденаш дҕаелар даьга Тоачанакьан Хҕаронага. Совгҕаташ

дезалашка дҕалуш, Келаматанакьан Махьмуд-ҕаьлас аьлар, йаьдала оагҕорахьара массадолча хаттарех новкьостал дергда, кьабстта вахарца дувзаденна дешаш кхоачашдеча.

«Цар шоай вахар Даьхе бахьан дҕаделар, вай кхоане машаре хилийта. Тхога а, цу бейнарий дезалга санна, уж боврах гҕайгҕа я. Цар гойта турпалал, денал вайна масал да. Вай уж бицбергбац цҕаккха а, Даьхе бахьан долаш шоай синош дҕаденнарий сий дергда даим», - аьлар мехка Кулгалхочо.

Галгҕайчен Кулгалхочо «Нахацара бувзам» яха передача дҕахьоргья республикан бахархошца

Аьхенаькьан Марем

Хҕара шера дҕахьош йола «Нахацара бувзам» яха передача хургья ший лайчила бетта 19-ча дийнахьа, яхаш, дийцар ший телеграм-канале мехка Кулгалхочо.

Цига ше кьамаьл деш, цо белгалдергда тахан мехка даьха толамаш, дҕахо де лерхҕар. Из доацаш, мехка Кулгалхочо хаттарашта жоп лургда, уж хҕанззе а дҕадахьийта йиш йолаш ба бахархой. WhatsApp, телеграм гҕолла ухк номерах уж хьадаьта 8 (928) 098-23-33. Мехка кул-

галхочунца бувзаме вала йиш я «Нахацара бувзам» яха передача дҕайодача хана, лаьрххҕа йолча телефона номера гҕонца.

Эфир дҕайолалургья «Магас» НТРК лаьрххҕача каналга гҕолла Rutube, лаьрххҕача бувзамашка гҕолла «Контактшка», иштта Галгҕайче ЦУР «ВКон-

такте».

Дҕадахача шера из передача дҕайихьар, оагҕой бетта 5-ча дийнахьа. Кхьаь сахьата мехка Кулгалхочунга делар 300 гарга хаттар, царех 30 хаттар передача дҕахьоча хана, эфире гҕолла телефонаца бувзаме баьннача вай бахархоша делар.

Доккхий толамаш

Невский Александра орден елар вай Мехкадаьна

Аьхенаькъан Марем

Невский Александра орден Мехкадаьна яларо хьагойт, мехкара вахара-экономикан хьал тоадеш, дикка кьахьийгалга. Из орден вай Мехкадаьна яла аьнна амар делар РФ Президента Путин Владимира. Цох лаьца яздаьд Келаматананькъан Махьмуд-Иаьлас ший телеграм-оаглон тIа. Кремле, Екатерина зале дIадихьар из лоархIаме гIулакх. Россе Президента администраце кулгалхочун гIонча вола Кириенко Сергей вар вай Мехкадаьна орден хьаеннар.

«РФ Президентгара боккха лерхIам ба Невский Александра орден ялар», - белгалдир мехка Кулгалхочо, таханара толам, бIарччача тоабо мехка хьал тоадеш, пхе шера дIабихьа боккха болх болга теркалдеш.

Даьхен гIулакха хьинаре кьахьегарах, доккхий толамаш дахарах, луш я таханара орден.

Республикера хьал тоадеш, болх дIабихьарал совгIа, ерригача Россе гIулакха латгара белгалло я из. Цу юкье да тайп-тайпара оаглонаш: экономика, илма, дешар, культура, иштга кхьдараш.

Белгалде деза, Келаматананькъан Махьмуд-Иаьлас кулгал деча юкье мехка дукха лоархIаме хувцамаш хиннилга. Хьалгьий керда берий бешамаш, дарбанчеш, ишколш, тишгьеннарш тоаеш кьахьийгад. Иштга дикка меттаденад юртбоахама оаглон хьал. 2024-ча шера берак 7,7 млн долларга кхоачаш да. ДIадаха шу теркалде этгача, укх шера хьал 1 млн кхоачаш айденнад.

Хоалуш тоаденнад мехкара кхьдола оаглонаш. Йоалаца дувзаденна, иштга кхьийолча моттигашкара республикерча ганзе укх шера хьачудена рузкьа 70,8%-га кхоачаш да. Промышленни хьал теркалде этгача, 2023-ча шера СКФО мехкашта юкье эггара хьалхарча моттиге латт вай. 17,1% тIа латт из

гIулакх. Цу оаглонца лоархIаме тIа баккхар да «РИАЛ» яха кIалах хIамаш хьаю завод хьалеллар.

Доккха дакьа цу балха юкье дIалоацаш я ООО «4БРА» яха хIамаш тега фабрика, москала дулха даараш арахеца моттиг. Келаматананькъан Махьмуд-

Иаьлас белгалдир, республикан хьал тоадара тIехьа федеральни оагIоно дикка гIо лоттаделга: «Доккха баркал оал аз вай мехка хам баь варгвоаца новкьостал лоатгадеш волча Путин Владимира. Доккха гIо да таханарча дийнахьа цо вай мехка дер».

ГIалгIайчера Курски областе 20 тонн гуманитарни новкьостал дохьийтаргда

Аьхенаькъан Марем

Ер кIира чакхдалале, Курски областе дIадохьийтаргда 20 тонн гуманитарни новкьостал, из гулдаьд ГIалгIайчен министерствай, боахамий, доал деча дакьшош тIарча кулгалхой гIонца.

Шоай фусамех баьнна лелача наха лаьрхIа тIабувхабу бIайха гIирс, кувга тIа бувхабу гIирс, тайп-тайпара кхачан даараш дохьийт. Цу юкье да генарий даьтта, хьоар, консерваш, иштга сиха кийчдеш дола даар, дукха ца талхаш улларгбола кхача. Моттигерча, шоай доалахьара хIама леладеча наха дика дакьа юкьедера берий ху-дараш, керда сомаш, кхьдола эша хIама вIашагIтохача.

«ГIалгIайче цIаккха а хиннаяц новкьостал дара юстара, массайолча хана эшача на-кьайодаш хиннай», - аьлар ГIалгIайчен кулгалхочо Келаматананькъан Махьмуд-Иаьлас.

Из гуманитарни новкьостал а мехка кулгалхочо тIадиллача декхарах гулдаьд.

ГIалгIай мехка дагалаьцар, бейна беррига чурча гIулакхий болхлой

Гаьгенаькъан Мартина

ГIалгIайчен бахархоша, дага а боагIаш, лораду шоай балха декхар кхоачашдеш бейнача бокьонаш лорача болхлой сий. Дагалоаттама ди хиларца дувзаденна, Малсагананькъан Тухана цIерагIа Паччахьалкхен мехктотхаме музея болхлоша дешархошцара кьамаьл вIашагIделлар, яхаш, дийцар «Сердало» газетага цигарча зарбан болх лелабераша.

«Шоай балха декхараш кхоачашдеш, бейнача Россе чурча гIулакхий болхлой Дено тешал ду, денал долаш, турпалаш уж хилара, цар шоай масалца хьагойтад хьамсара мохк мишта лорабе беза. Ондаргашца кьамаьл деш, музея кулгалхочун гIончас Пхьиленаькъан Аьсета дийцар шоай декхар дизза кхоачашдаьча нахах лаьца, вай кхоане, вай вахар сийрда хилийтара юкье цар доккха дакьа дIалацарах», - аьлар хоамо.

Аьлтий-Юртарча №7 йолча юкьерча ишкола экскурсовода Пхьиленаькъан Далегара хайра царна 2024 шера аьтинга бетта 21-ча бус МВД гIишлонна, Иаьдала моттигашта гIаьрхой чухьийлха хилар, цу хана 93 сар вийра, царех 67 сар тIема дакькьа викалш бар.

ГIалгIай паччахьалкхен 100 шу дизара хетаяь кхетаче дIахьош я

Аьхенаькъан Марем

«Iарамхи» яхача курорта дакь тIа, лайчилла бетта 11-ча денгара 13-ча денга кхаччалца, дIахьош хилар мехкашта юкьера Илма-практически «Россе кьаман-паччахьалкхен дешар: истори, таханара ха» яха конференци. Цига дакьа лоацаш ба Иоахаргананькъан Ч. цIерагIа Илма-тохкама

института болхлой, иштга кхьгича мехкарча миIингашка Илман дакь тIа кьахьегаш бола ГIалгIайчен викалш.

«Конференце хьалхара ди белгалдир тайп-тайпарча кхетаченашца: «Ломан ГIалгIайче, сурганчан Гадаборшананькъан С. А. бIаргашца» яха суртий гойтам, иштга цига го йиш яр «Кьаман тIабувхабу гIирс»

яха Хьулахой А. А. гойтам.

ШоллагIа ден делкьел тIехьагIа аргIанара йоккха кхетаче дIайихьар, цига болх беш яр пхий тематически секци.

Доакьашхоша дийцар эггара лоархIамегIа дола хаттараш, «Кьаман-паччахьалкхен автономни Кавказе», «ГIалгIай автономни областа политически, социально-экономически хьал (1924-1934)», «Исторен

оагIонашта духьалгьоттара дола дукхача кьамий дIоагIа». «Россе кьамий метташ лорадар», «Кавказа кьамий литература, багахбувцам: историко-культуран оагIонца».

Иштга терко йоацаш йисанзар Кавказа кьамий тIехьале, цун истори.

Кхетачен тIехьара ди долаш, Кавказа тохкамаш дешара дакьа лаьцар ЖIайрахьа кхале гIолла еча экскурсе.

Халкъа фронта хъаракашца, белгалвир республикера 20 совгӀа саг

Гаьгенакъсан Марина

«Котало бахъан - деррига» яхача Халкъа фронта хъаракашца белгалвир республикера 21 вахархо. Тема операце юкье дакъа лоацача бӀухошта гӀо дохыйташ новкъостал даьраш къоастабир цу дийнахъа. Из хоам «Сердалога» бир «Къонача эскархой» мехкарча оагӀоно.

«Из лоархӀаге кхетаче дӀайихъар Магасе. РФ Президентта Путин Владимир ЧоагӀонца хъакхеллача наькх тӀа доалладеча хъаракко белгалду, боккхача мехка бахархой цъа барт, цъоагӀо йолаш, Даьненах дог лазаш болга. Доккха баркал оалаш къоастабир цу дийнахъа тӀема операце бӀухой, гӀо деш лелараш, юкьарлон болхлой», - йоах тхога кхъача хоамо.

Белгалде деза, Халкъа фронтто бӀухошта лаьрхӀа 21 млн сом мах бола 105 тонн хӀамаш яхыйталга.

Республикера промышленность дикка тоалуш латт

Аькхенакъсан Марем

ХӀама хъадеш йола моттигаш яржара тӀехъа, кхыгча мехкашта юкье таханарча дийнахъа ший йизза моттиг дӀалоацаш я вай республика. Мехкадаь, Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша белгалдечох, укх тӀехъарча итт бетта 113%-га кхоачаш айденнад из гӀулакх мехка. Болх дикка тоалуш латтарех я хъамчах, хыйнача хӀамах, аьшках хӀама кхоллар, даьча, иштта кхыбола кхоачам чакхбоаха моттигаш.

«Республикера промышленность тоаяра тӀехъа дикка къахыйгад тӀехъарча шерашка. Болх ца беш сайца лаьтта моттигаш юа къахъега йолайлийтай. КӀалах, аьшках хӀамаш хъаеш йола СКФО хъалхара цъанкхийтта моттиг йолайлийтай. Цунна чуйолх ООО «АТМ», ООО «РИАК», ЗАО

«РИАЛ» яха къахъегама тоабаш.

Тайп-тайпара араьхара 10 моттиг хъакхийтай цох таханарча дийнахъа», - белгалдир Мехкадас Келаматанакъсан

Махьмуд-Ӏаьлас. Цул совгӀа, турбаш хъаеш йола завод, иштта кхыйола мехкара промышленность айеш йола моттигаш я республике болх беш. «Карарча хана цу оагӀонцара

хъал дикка тоалуш латт вай мехка. ДӀахойодача хана а цунцара болх тоабеш къахъегаргда вай», - аьлар мехка Кулгалхочо.

Дешарей Илмани Министерствон кулгалхочун вӀашагӀкхетар хилар РФ ГД депутатаца

Коазой Мадина

Дешарей Илмани гӀулакхех йолча Министерствон кулгалхочун декхараш кхоачашдеш волча Цъхорой Ахьмад-Башира вӀашагӀкхетар дӀадихъар Паччахьалкхен Думан депутатаца Татренакъсан Муслимаца. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

Министерствон балхах, юкье йоалае езача кердача дешара программех дийцар Ахьмад-Башира. Иштта цо баркал аьлар

федеральни оагӀонгара хулача новкъосталах. Белгалдир, цъана болх даьхош хилча, дешара гӀулакх тоаде аттарла долга.

«Татренакъсан Муслима дийцар, дешара оагӀон моттиг ма хулла тоаеш къахъега дезилга, керда ишколаш хъалье, тишъеннараш кердача куца тӀа йоалае новкъостал де дезилга. Иштта хъакимаша теркалдир, дегӀа могошал эшаенна долча берий дешар боагӀгӀача боараме дӀагӀоргдолаш болх лоаттабе безилга», - аьлар министерствон болхлоша.

Наькъашкарча хатарех бераш лорадеш бола болх дӀакхухь мехка

Султиганакъсан Йоакъан

Наькъашка нийслуш долча хатарех, бераш лорадеш болх дӀакхухь МВД болхлоша. Наькъа мишта дехъавала веза, эггара чӀоагӀагӀа фийла хила везараш малагӀа моттигаш я дозвийт кхувш латтарашта. «Сердало» газетага из хоам бир республикерча ГИБДД.

Цигарча болхлочо берашка дӀахъекхар наькъашка мишта лела деза, малагӀа оагӀув лорабе беза; цӀаьхха, машин гучайиккхача фу де деза. Иштта царна хъалхадӀаьккхар, ара баьдъелча, машинаца воагӀачо зувргдолаш, барзкъех цъа кьегаш хӀама ялар мел лоархӀаге да. Из деррига дӀаьздаь каьхаташ дӀадийкъар берашта.

Белоруссера ена ярмарка

Куц-сибат доаккха барзкъа

Гарчакханаькъсан Сали

Укх деношка вай республике ба Беларуссера Брестера баькха хъаьший, цар шоашца енай наха безаме хургйола Ӏай дувхадеча барзкъан а коагӀирса а ярмарка. Цун керте латтар ва дохархоменеджер вола Пудовкин Алек-

сандр Сергеевич. Цунца вена ва кхы а ши дохархо.

Цар дена барзкъа хъаду моттиг я Брестера «Эмалът» яха фабрика, цун тхов кӀалха хъаю тӀоарска курткаш, плащаш, чура сайса газа цӀоках яь полтош, «Аляска» яха нейлонах я курткаш. Цар

размераш бе-бе я, 44-74-га кхаччалца. Уж малача наха а кхалнаха а лаьрхӀа я. Цул совгӀа, ярмарке ба Беларуссе хъабаь тайп-тайпара коагӀирс. Из ортопедически оагӀув теркальеш баь ба. КоагӀирс а тайп-тайпара боарам болаш, 36-ча размерагара 49-чунга кхаччалца ба. Царна юкье

я 60 тайпара иккаш, ботинкаш, кхыяраш.

ДукхагӀа вайцигарча наха хеттараш Ӏай ювхаю полтоши курткаши я, яхаш, дувц Пудовкин Александр.

Ярмарка хургья «Матрица» яхача кинотеатре, кӀиранденга кхаччалца.

Байха биъ пен

Мах телаш, фусамашка бахарех 90% наха дувц, из дезала дикка латкъаш хиларах

Султиганькъан Йоакъан

Галгъайчен тайп-тайпарча юрташка бахача 90% наха лоархI, фусамех ахча телаш хилар дезала бохчанна латкъаш да. Из иштта хилар хьагойт, «100 саг» чувоагIаш, дIахьош хиннача хатгарий балхо, из болх дIахьош хилар «Сердало» газет карарча шера тов бетта, ардара бетта.

Гулакх довзараша яхачох, цу тайпара мах оттабеш хилар дувзаденна да, мехка фусамаш тоъаш цахиларца. Къаьстга республикан шахьарашка уж хьакхоачаш яц, нах чабахийтарах доахаш дола маьхаш а лохлуш дац. Моттигера хьал, хьагучох, мехка Голла цьхатарра латгачох тара да, хIара шера шоай доалахьа фусамаш йолча наха маьхаш тIадетташ латт.

Масала, вай столица Магас хьаййчача, из иштта долга гуш да. Тяхьарча кхьа шера, квартирашка баха нах чубитараш дола ахча айлуш доагIа. Цьха

цIа долча квартирах 20 эзар сом дех бетта, хIаьта ши цIа долча фусамаш 25-35 эзар сом. Цига мах оттабеча хана, теркалду малагIа моттиг я, чура хьалаш миштад, мел йоккха я фусам. Шинна а оагIоракха лоархIаме дола хаттар а къоастаду: коммунальни хьалех бола мах хьан дIатела беа.

Дукха ха йоацаш, вай СМИ хоам беш яр, Level Group яхача компани дIабихьача хатгарий балхах, дукхагIа бола Галгъайчен бахархой арендах лелаеш йола фусамаш йита, шоай доалахьара фусамаш эцара тIехьа ба. Цун бахьан да, тахан аренда мах лакха хилар, цудухьа дезале хьачубоагIаш бола пайда кхоачам болаш хилац.

Цу гулакхаца дувзаденна латташ дола хьал а тайп-тайпара да, цьхайолча моттигашка дикка башхало йолаш а. Цьхаболча фусамий Гулакхаца бувзабеннача наха яхачох, керда квартираш эцаш хилар лаьгIденнад; шоллагIар яха-

дох, хIара квадратни метр чIоагIа хоатташ я наха.

Галгъайче дукха вIаштIара даь ценош хьалдеш да, Росийски Федерацие кхьича моттигашка санна. Уж эца йиш яраш ба таро йола нах, шоай доалахьа цьхьаццIа хIама леладераш. Из дукхагIа даькъе цьхьаццIа балха тIа аьтгув, дика хьал долаш, кхийна дезал болча фусаме нийслу. Цар таро хул шоай гаргарча наха е квартира, е лаьгIа, е цIа эца.

Иштта квартирацара хаттар кхоачашдаьчул тIехьагIа, къона дезал дIаболх Россе моттигашка деша а болх бе а, цига дикагIа ахча луш бола болх шоашта лаха, цох пайда бе. Шовзткъа шу хьалха из нийсде йиш яр, «шабашка» оалача дешаца. Цу ханашка бIарчча тоабаш, дукхагIа даькъе новкъостий тоабаш а йолаш, иштта гаргара нах а вIашагIкхийте Советски Союза тайп-тайпарча областашкарча, краьшкарча, республикашкарча гIишлошка болх бе болхар. Из дика лоархIаш а

дар, цун ший маIан а дар: цига даьккхача ахчаш машин эцар е саг йоалайора, цIа хьалдора е йол маьре йохийтар, фусамашка тайп-тайпара коа тIара хьайбаш дIадоладора, цьхьан дешаца аьлча, вахара дикал лакхло-ра.

Дикача квартирашка баха уйла еш ба Россе дукха бахархой, иразе бахарга сатувсаш. Москвера квартира эцарах дукха мах бала беа, ипотека мах а иштта лакха ба, из цудухьа дуккханешта карагIдаргдолаш а дац. МоллагIа волча вахархочун эца йиш йола квартираш яц уж е маьхаш а дац.

Цудухьа Галгъайчен дукхагIа бола бахархой шоай доалахьара боахамаш хьалде хьож. Цул совгIа, тIехьарча 10 шера йоккхий гIишлош коа хьалъяра тIера дац вай. ВIаштара даь ценош хьалдеш дала а, шоашта аттагIа хургдола боахамаш де хьож хIанз бахархой. Нах цецбаха гIерташ, боахамаш деш хинна ханаш

тIехьайсай. Наха дика кхетадаьд, цу моча хьалах саг цецваргвоацилга...

Вай кагирхой дукхагIа даькъе тIабийрзаб шоай доалахьара боахамаш, керда технологеш юкьейоахаш, хьалдара; хьалхарча ноахалаша иштта даьдац уж боахамаш. Цу тайпара къахьегамхой вайна юкье хиларах, Галгъайчен модульни оала гIишлош юкьейаргья, принтерни оалача кепара пенаш хьалдотташ хилар даржаргда. ЧIоагIа а дика а хила тарлу лаьрххIа кийчдаьча дахчаш хьадеш, тIехьара тIа кирпич йотта йиш йолаш дола ценош. Мехкахоша лехаргда, нахага хьакхоачаш йолча фусамга вугаш дола наькъаш.

Модульни оала ценош хьалдарах дийцача, цо таро лу цьхаболча дезала хьалхарча арIагIа лардаш дIайохка. Цул тIехьагIа, цьха-шиь кийча фусам эца, уж шоай лардаш тIа йоттаоттае. Кораш дIаоттаде, ток, газ чуйилла, бокъонах доагIаш долча беса баха.

Клезига ахча йоадаьчул тIехьагIа, кхьа а цьха-шиь комната эца йиш я, е йоккха зал е йиш я.

Керттердар да, шун клеизиклезига квартираца дувзаденна хаттар дIакъовла йиш хилар; дуккхача шерашка, шоай йоацача фусамаш ахча телаш, вахачул дикагIа да из .

Бакъда деррига а хургдац иштта атта, хIаьта а ше лаьрхIачунга кхачара тIакхувш хуле, из хьахургдолаш да. Укхача дагабох, Сибрера цIабакхачул тIехьагIа, даьссача лаьгIа баха хайша вай дай. Топпар, ча, къахьегам, наьха цьхоагIо хиларо хьакхеллар саг тешаргвоаца дика. УрагIахар ценош, йодаькхар урамаш, наьха ценой тунгилгех урагIаболабелар цIера кIур; йIовхал, безам, кхоачам чубессар гIалгIай фусамашка.

Ха-м дукхагIа нахага яц, хьамсара дешархо. Вай дерригаш а цкъара чакхдоал цу наькъах, хIара сага эшаш я хьамсарча цIен йIовхал, ший таронга хьежжа хьае йиш йола ший доалахьара фусам.

«Къилбаседа Кавказа россеташа» токаца Iалашью лоаман юрташ, Галгъайчен гIалаш йола шира моттиг

Галой Муса

«Къилбаседа Кавказа россеташ»- «Ингушэнерго» тIехьаьнна ремонт яь яьлар Республикан ЖIайрахьа кхален курорта-туристий даькъ тIа, (ЛЭП) 10 кВ ток лела саьргаш геттара чIоагIа тоадаьд.

ЖIайрахьа кхале дIахьош бола тоадара болх халагIчарех цаI ба. ЦIаьхха, хувцалуш бола хаоттам, лакхача лоамашкара моттигаш, голаш етташ дола наькъаш, даим цига уллаш дола лоа, хьекхаш бола мух, чулегаш дола кхертIой энергетикий балха юкье цахаддаш

долаш да.

ЛЭПА Iалашью токаца йоккха йоаца юрташ Бейни, Говзт, Духьургиш, сотови бувзама станци, бокъонаш лораерий балха моттигаш. Цул совгIа, ток дика хьаяларца дувзаденна ба Духьургиш яхача къаьнарча гIалай моттига болх а.

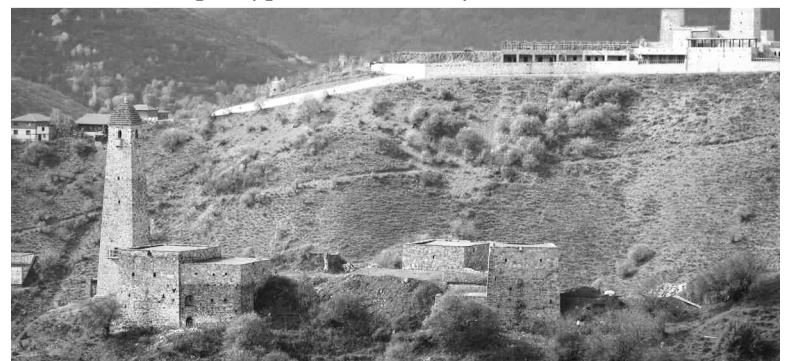
Духьургиш улл Маьтлоама даькъ тIа, из я йиь вахара, цаI ах тIема гIалах латташ. Из хьалъе йолаьй 11-12 бIашерашка. Цо дIалоац гIапаца цьхана 6 эзар квадратни метр. Цунна гаьна доацаш да малхара кашамаш: кхолха, шолха даь. Энергетикаша хийцар тока саьргаш шиннахьа 3,6 километр, тишденна-

раш дIа а даьха, цига кердадараш (СИП) дIахеттар. СИП саьргаша таро лу шоайла вIашагIкхетаргдоацаш, хьаьда чудоагIаргдоацаш йола чIоагIо цига хилийта, уж шоайла къаьста хиларо, дукха лоа дилладар аьнна, гIорадаьтац. Из юкьедоаладарах 0,4-10 кВ йолча токаца Iалашо яра керттера декхараш юстардоах цо, цудухьа тешшаме токаца Iалашо а ю из лелаеча наха. Из доацаш а, цIа ялара духьаларча саьрго таро лу оалхазараш, хьайбаш токах лораде.

ГалгIай мехкара ЖIайрахьа кхале дегIайоалаяра йола программа кхоачашье лерхI, из 20 шера дIаяхьа лаьрхIа я. Цу

проекта чудоагIаш да гIалаш йола моттиг, бувзамаш лоттаду моттигаш тоаяр, отелаш хьалъяр, аьлар «Ингушэнерго» филиала кулгалхочо БIарахой Рашида-Бакъда энергетикий къахьегам боацаш хьалъе таро хургьяц ва-

хара гIишлош, иштта кхерамзлен ла е, наха лоттадеш долча хьалий дикал лакхье, бизнес дегIайоалае, инвестицеш юкьейа. Цудухьа вай арI-арIагIа кхоачашбу даькъ тIара ток тешшаме хилтIтарца бувзабенна бола болх».

Набкъашкара бокъонаш цѐнхаштта телхаш волчунна духъала гѐулакх хъадийллар

Султиганакъан Йоакъап

Набкъашкара бокъонаш лархѐа безам боацаш лелачунна духъала, гѐулакх хъадийллар МВД болхлоша. Из хоам «Сердалога» бир Таьдала болхлоша.

«Наьсарерча Базорканакъан цѐрах йолча проспекта тѐа «ВАЗ-1099» яха машин соцайир Россѐ ОГИБДД ОМВД къахъегамхочо. Дѐабихъача балхо гучадаккхар, из саг корта бохабу малар менна волга. Дѐахо баьча тохкамо хъахъекхар, саг лозавеш, хъалха авари яь из волга.

Иштта Магаса кхален судо бехк бир цунна, корта бохабу малар менна, машин хѐкаш леларах. 250 сахъата Таьдала болх бергба цо; цул совгѐа, кхаь шѐра машина ко лаца йиш йоацаш, каьхаташ дѐадаьхар цунгара», - белгалдир МВД.

Ховш да, корта бохабѐча маларах волаш машин хѐкха араваьннар гонахъа мел леларашта кхѐраме волга. Зуламхочун машин Таьдалга я тахан, республикѐра аравала йиш йоацаш бокъо йийхкай цунна.

Таьлий-Юрт-Сурхотѐе яха никъ тоабеш латт республике

Коазой Мадина

Таьлий-Юрт, Сурхотѐе хотташ бола никъ тоабеш боахк болхлош. Карарча хана хъалхара асфальта никъ Ютѐабилла баьннаб уж. Йисача 4 км дозон тѐа никъ Юбилла кийчлуш ба. Наькъаца Ююллаш латт хий дахъаргдола турба.

Из хоам «Сердалога» бир наькъий гѐулакхѐе йолча Министѐрствос.

Республикѐра наькъаш тоадеш йолча программа гѐлла дахъош ба из болх. Из гѐулакх мишта дѐадода тахка ваха хилар укх денешка Министѐрствон кулгал деш вола Хаматха-

нанаькъан Батыр. Балха хъалха латтачо белгалдир, деррига а боаггѐаца боараме дѐадодаш хилар.

«Из никъ тоабѐе, яхаш, бахархоша дѐхар ду дикка ха яр. Чуйинна къахъегаш боахк цига тахан. Хѐара денна тѐахъожам лоаттабу аз цу балха. Проект а юкѐе да гѐашлой наькъаш

Юдахкар, наькъашкара гѐармаш оттаяр, бордюраш йоаккаш, басарашца къоастам бар. Кердача, паргѐата болча наькъ тѐагѐлла дѐахъа аха аьгтѐув хургба вай бахархой кастта», - дийцар Хаматхананаькъан Батыра. 70 км кхоачаш долча наькъий хъал эргадаккха лѐрхѐ республике укх шѐра.

Цѐна чарх

Гѐалгѐайчѐра хаоттам латкъаш хул машиний наькъа, гѐашлой наькъий цѐнонна

Султиганакъан Йоакъап

Хъалхагѐа цѐка дийца Гийнадац вай, мехка духъа дом хиларах лаьца. Дѐаяхача ханашка, каст-каста нийслора керттерча наькъ тѐа яла лаьрхѐа йода транспорт наькъаш доацача гѐлла йодаш, кийлаш хиллал топпар, гѐум тѐалете хулар цун чархашта. Цунга хъѐжа, из еррига бѐхал наькъ тѐа юсар, цига гѐлла машин тѐх мел йоалача хана, демах йиза морхаш а гѐттаеш.

Цудухъа каст-каста Гѐалгѐайчен шаьбараш, цу наькъа юхѐгѐлла йола гѐишлош бос байна, лѐагагѐабаьде оаса тѐабиже хулар. Уж моттигаш тахан а йолаш я.

Техан, ираза, оаха зувш долча сурто хъагойт, из хъал дикка аттача доалаш латташ хилар. Дика наькъаш Юдѐхкаш хиларах, шин оагѐорахъа лѐла йиш йолаш, наькъашка хъѐжача болхлоша лостам а лѐлабеш, из гѐулакх хъалха мо доацаш, тоадаьннад.

Тхона хѐтачох, Наьсарѐ, Илдарха-Гѐалий тѐа, Шолжѐ, Магѐалбике, кхыча юрташка хѐланз сийрдагѐа, хозагѐа, цѐнагѐа я.

Бакъда куц кхыча беса тоадаьд кердача гѐишлошка а, керттердаргонахъа дом кѐезигагѐа хилар. Цул

совгѐа, кхаьч-кхаьчача нувхаш хъаоаеш хилара хъал а вай юхатохаш хиларах, дом кѐезигагѐа ба, уж йоагаеча хана кѐур тѐабужар тайп-тайпарча моттигашка.

Цъайолча хана нийслу машин бѐха йолаш а, бакъда керттердар да, йоккхача машинаш никъ бѐхбеш хилар. Гѐишло хъалѐча моттиге материалаш дѐахъош хилча, къаьстга ара хаоттам во болча хана, безам беце а чархаш бѐха йолаш нийслу.

Дукхагѐа болча водитѐлаша, шоаш бѐхктокхаме хиларга хъѐжа, бел хъа а йице, машина чархашта тѐалета хотта дѐабоаккх. Бакъда царна юкѐе нийслу мѐкъа водитѐлаш а. Цѐрѐх цаѐ тоьаш хул, Гуйрийна наькъ тѐа бѐха лар йита.

Гуйран, бѐаьстен мух чѐоагѐа хиларга дѐллача, дом дѐа-юха кхухъ цо массѐхк километр. Цъайолча хана, го йиш я, вѐалла морх йоацача сигала, морхашта юкѐегѐлла малх чубуз аьнна хѐтадолийташ дола сурт, бакъда из да демо керттерѐа седкъа вайх къайлабаьккха хилар.

Белгалду, ГАИ болхлоша водитѐла гѐод тоха бокъо я, никъ бѐхбѐрах, хѐлана аьлча цо кхычарна наькъа кхѐрам хъаьххолл.

Цу тайпара наькъашкара хъал телхадеш хиларах гѐод тох 5-10

ззар сом.

Моллагѐа дола дика гѐулакх лѐладара хъалха латташ цаѐ хѐла вѐза. Дика хургдар ишколашка, кхыметтѐл берий бѐша лостам лѐлабара тѐхѐа цъаьцаца дола хъѐхамаш деш хилча. Шоаш урокаш дѐахъоца юкѐа лозавеш йолча мухъ кхухъача машиний чархаш, из наькъ тѐа араьалѐхѐ йиллар. Берашта из иштта хѐла дезилга хъалхадаккхар, уж цу моча балха могабеш хилар.

Наькъа йийстойх лаьца а, кѐезига ала безам бар. Моллагѐа болча наькъа йист дѐалоацаш дола лаьтта оаш цѐндаро таро хулийт асфальта тѐа а доацаш догѐан хиш юстара дѐадахийта. Нагахъа санна наькъа йистох йоацаш хуле, догѐаш дийлхача, уж сѐа толхаду. Уж кхоачамбоацараш юкѐе нийслургдоацаш вѐашагѐболла беза паччахъалкхен йоккхий проекташ хъалѐяра болх.

Гѐалгѐайчен лаьтта гѐум, кегий жагѐа, топпар боаллаш хиларах, хѐаьта гѐишлош хъалѐяра балхаш дѐахъош хиларах, каст-каста гѐишлош тѐара, машиний кизга тѐара, цѐнош тѐара дом дѐабаккха безаш хул, из кхы а дукхъа баккха безаргба. Бакъда вайна гонахъа из дом кѐезигагѐа хургбола хѐлама де деза. Цо таро лургъа вай бахархой могашал тоае, урамаш, майдаш, салаѐа моттигаш цѐна лѐлае.

Вахар хаьдача бѳухой цѳераш йицѳьяц вай дешархоша

Гаьгенаькъан Мартина

Шоашта тѳадаькка деккараш кхоачашдеш, вахар хаьдача къаман сийдолча къонгий цѳераш дагалоаттаю республикерча дешархоша. Царна хетаяьча кхетаче дакъа лоацаш хилар бераш укх деношка. «Сердало» газетага из хоам бир тѳема операцен доакъашхой оагѳув хьаллоацаш йолча ганзо.

«№ 37 18 йолча тѳема даькъе дѳайихьача дагалоаттама сайрен юкье дакъа лоацаш бар МВД болхлош, байнача бѳухой гаргарбараш, новкъостий. Деналца, майралца Даьхен гѳулакх лорадеш лаьтатча къаман яьх йолча къонгаша хьабена никь бовзийтар дешархоша», - йоах тхога бенача хоамо.

«Даьхен лорбой» яхача ганза моттигерча филиала кулгал деча Оздой Муслима белгалдир, тѳема операцен юкье вахар хаьдача бѳухой цѳерах урамаш хьакхоллаш, ишколашка Турпала Парташ хьаеллаш, шахьарерча, юртарча моттигашка уж бовзийташ, докхий сурташ хьальохкаш болх дѳаьхоргба, аьнна. Цар цѳерах дѳакхухьаргья чемпионаташ, спорта яьхаш, иштта кхийола йоккха кхетаченаш. Цар цѳераш дагалоаттаяр вай массане декхар да!

«Авангард» яха тѳема кийчон кхетаче я республике дѳаьхьош

Гаьгенаькъан Мартина

Укх деношка дѳайихьар вай мехка, «Авангард» яха тѳема кийчон кхетаче. Республикерча дешара моттигашкарча студенташта юкье, кагир-

хой гѳулакхех долча Цено дѳаьхьош кхетаче яр из. Из хоам «Сердало» газетага бир цу гѳулакха хьалхалаттараша.

«Кагирхой мохк» яхача фе-

деральни программага гѳолла дѳаьхьош бар из болх. «Мужече» оалача спорта кийчо еча моттиге керда накъаш довзаш хургба кхуви латтараш. Кѳалвисачун хьалхара гѳо дар, тѳема декхараш кхоачашдеча

моттиге мугларашца нийсбена дѳаоттара гѳулакх дайзад царна. МЧС болхлоша хьалхадоккхаш, моллагѳа хатар хиннача эггара хьалха фу де деза юмадаьд кагирхоша», - йоах тха газетага кхьачача хоамо.

Балха моттигий ярмарка дѳаьхьоргья республике

Коазой Мадина

Наьсарерча Победан оалача алле, 14-ча дийнахьа 11 сахьатагара ши сахьат даллалца, балха моттигаш йовзийташ йола ярмарка дѳаяхьа лерхѳ. Из хоам «Сердалога» бир кхьаьгеама гѳулакхех йолча министерствос.

Хѳара шера дѳакхухьаш йолча ярмарко аьттув лу, болх бе моттигаш йоацаш лелача кагирхошта шоашта булургбола болх харжа. «Республикерча 11 моттиге тайп-тайпара болх бе тѳаьхьаргба кагирхой. Цул совѳа, болх бе моттигаш луш болчарца къамаьл де, балхах лаьца цхьаццадараш довза аьттув хургба цар», - дийцар тха газетага.

Гѳалгѳайче дика кхоачашью «Даьхен амал ду» яха проект

Гаьгенаькъан Мартина

Гѳалгѳайчен «Даьхен лорбой» яхача ганза филиала дика кхоачашью «Даьхенна амал ду» яха проект. Аргѳанара денала урок дѳайихьар, лаьрххѳача операце бѳухоша дакъа а лоацаш, Наьсарен-Шахьаре,

яхаш, дийцар «Сердало» газетага цигарча зарбан болх лелабераша.

«Наьсарен №1 йолча ишколе-интернате багѳа 8-9-ча класса дешархой чѳоагѳа терко тѳайохийташ ладувгѳаш бар хьаьшашка. Тѳема гѳулакх леладеш волча Д. Расула,

иштта Д. Вячеслава эскарера гѳулакх дийца ца йеш, ма дарра дийцар шоаш российский эскарера мугларашка нийсбалара бахьан, иштта цар берашта довзийтар шоашта уллув латтача бѳухошта карагѳаьннар, вай берригача мехка бахархоша цох доаккхал деш хилар.

Лаьрххѳача операце доакъашхой хьаллоацаш, царна новкъостал лоаттадеш хиларах дувцаш, массехк лоархѳаьмегѳа дола хаттар белгалдаьккхар», - аьлар тхоца къамаьл даьчо.

Шоаш дѳа-юха къасташ, бераша царна тѳадиллар вай бѳухошка салам-моаршал далар.

Укх кѳира, газаца дувзадenna хатар хинна, ши моттиг я республике

Коазой Мадина

Дукха ха йоацаш, Илдарха-Галий тѳа хилар газацара хатар, хѳанз - Гѳажарий-Юрта. Шелал хѳанз хѳаот-таш мара еце а, хатараш даржаш латт. Газа уга-рах хатар хинна дарбан-че Ючубигаб Гѳажарий-Юртарана, диъ бер. Белгалде деза, царна юкѳера ши бер геттара зѳаамига долга. Из хоам «Сердалога» бир респу-бликерча МЧС ГУ. Иштта дола хатараш нийсдала-ра бахъан газацара кхе-рамзлен гѳулакх лораца-дар да.

«Газ харцахарча мот-тиге гѳолла араювлаш хуле, из ше дѳайовргѳола гѳирсаш оттадаъ, ахча докха безам болаш хилац нах. Цул совгѳа, иштта дола хѳама хоаделча, ший болх бовзаш волча цу мугѳарерча болхлочунга ца кхайкаш, моллагѳа тайпара хатар хиннадале а хоаттаме оттаве аѳттув боацача лоа-лахочунга, гаргарча сагага кхайк. Шоай Гаьдалага хѳама ца доаде гѳерт уж, бакъ-да дукха дукхага дов цар, иштта никъ лелабеш хилча. Нах дѳакхетабе гѳерт тхо, на-гахъа чура газ дѳаараозаш дола гѳирсаш болх беш дале, цъаккха хатар хургдоацѳл-гах. Хъѳаина газ цо хъаль-араоз», - дийцар тхога МЧС болхлочо.

Гѳалгѳайчен гѳишлошъяра Министерстве, бизнес лелаеча оагѳонга хъежар

Султиганъкъан Йоакъап

Гѳишлошъяра Министер-тсве дѳайихъар онлайн-кхе-таче; «Экзон», «ЦУС» оалача кѳийленаш тѳа болх лелабе-рашца, яхаш, дийцар «Серда-ло» газетага Гѳалгѳай Респу-бликан гѳишлошъяра боаха-ме.

«Республикан болх беча то-абай викалашта гойтар ара-хъарча хоамий болх (ВИС), гѳишлошъяра дакъ тѳа (ИСУП) паччахъалкхен заказчикаш-

та лаьрхѳа йола проекташ вѳашагѳйохкара лелабеш бола болх», - аьлар хоамо.

Из лоархѳама къамаьл дѳахъош, дийцар гѳишлошъяра дакъ тѳа таьрахъий технологи юкѳеяккхарах, доакъашхоша дукхача лоархѳамеча хаттараш-та жоп делар.

Из гѳулакх довзараша яха-чох, ИСУП лелаеш болча къа-хъегамхошта, заказчикашта юкѳе электронни хъисапе тех-нически каьхаташ леладеш хилар лоархѳама да.

Доакъашхоша белгалдир,

балха тѳа таьрахъий техноло-ги лелаеш хилар - из ца хилча даргдоацар да, цо таро лургъа проекташцара болх дикагѳа дѳабахъа. Керттара теркам тѳабахийтар укхаза электронни каьхаташ леладеш хилча, балха хъал дикагѳа тоалургхилара.

ВИС юкѳеяккхара къахъегар-ий тоабан болх аттача боаккх, цу гѳулакха йоаеш йола ха а ло-ацѳу, цу тайпара гѳишлошъяра болх дѳабахъарах хъабоалаш бола пайда а лакхагѳа хул.

«Кердачун наькъ тѳа хи-ларах, хаттараш кхы а дукха

нийслургда гѳишлошъяра бал-хаш дѳахъоча юкѳе, цар кхъий-ола таронаш а хъаелларгъя», - аьлар ИСУП администратора Келиганъкъан М.

Хоамо яхачох, гѳишлошъяра министра гѳончас Евкуранъ-къан М., ИСУП администрато-ра Келиганъкъан М. баркал аьлар Селий республикан хо-амий-аналитически урхаллен болх лелабеча Магомедов Ру-слана. Из ший балхах дика кхе-таш хиларах, вай республикан таро я лакха пайда луш йола моттигаш юкѳеяоалае.

Саг верах дегабуам беш вар, дѳалаьцар Гаьдало

Султиганъкъан Йоакъап

Гаьдала болхлоша саг вер тѳатетташ вола зулам-хо хъалаца аѳттув баь-лар республике. Из хоам «Сердалога» бир МВД ви-калаша.

«Фоартах урс детта-рах, дукха човнаш хинна 41 шу даьнна мехка-хо Ючувоалавир Наьсарер-ча реанимаце, укх бетта 10-ча дийнахъа бус итт са-хъат даьлча. Кхы хъа ца кхе-таш, вахар хаьдар цун. Сѳа оарцагѳаьнаача МВД болх-лоша хъалаьцар из зулам даь 47 шу даьнна Наьсаре-ра вахархо. Гучадаьлар, сага унахѳенонна зе дарах из хъалха суд яь хилар.

Гѳайрбик-Хъажий цѳерах болча урам тѳа из зулам даьр ше хилара дарий дир цо», - йоах МВД болхлоша. РФ 1-ча даькъа 105-ча ста-тъях (саг верах) бехктокхаме озаргва зуламхо.

Хъакхеллай халкъашта юкѳерча доттагѳала клуб

Гаьгенаькъан Мартина

Гѳалгѳайче хъакхеллар Хал-къашта юкѳерча доттагѳала клуб. Из лоархѳама мот-тиг вѳашагѳйолла вай Гаьдал гѳерташ хилара бахъан да, Ер-ригроссийски кагирхой фе-стиваль хинначул тѳехъагѳа,

къамашта юкѳера гѳулакх дегѳадоаладар, яхаш, дийцар «Сердало» газетага Гѳалгѳай Республикан кагирхой туриз-ма Министерствос.

«Клуб хъаелларо таро лу, цун доакъашхошта, халкъаш-та юкѳерча организацешта,

НКО пайда бахъаш бола барт чѳоагѳе. Хъинар дараш лаьрхѳа ба культуран, дешара бувзам кѳоаргагѳа лелабе, иштта ка-гирхой болам дѳа-юха боаржа-бара дика хъалаш хъакхолла», - аьлар ювчача министерствос.

Белгалду, цу тайпара проект кхоачашергъя 89 моттиге.

«Тхо тешаш да, цу проек-то керда таронаш хъаеллар-гъя кагирхошта юкѳера куль-туран хъал дегѳадоаладара, болх дикагѳа бовзара; из ший аргѳагѳа накъадоалаш хургда халкъашта юкѳера доттагѳал чѳоагѳадара», - аьлар Йовлой Жамбулата.

Галгайченна 5,9 млн сом лургда керда хьадаь бер, унахцѐна дий хьожаш, чакхдаккха

Курскенаькъан ИбрахИм

Галгайченна тѐхьара тѐа федеральни бюджетера ачанца новкъостал дергда, керда хьадаь бераш лорашка чакхдаха, аьлар «Сердало» газетага Галгайчен унахцѐнон Министерстве.

Паччахьалкхен Председателя Мишустин Михаила амар арадаьккхар, 2024 шера цу гулакха 770 млн сом хьожадарах. Галгайченна 5,9 млн сом лургда, «Берашта Юдаьча хана хулаш дола, даьгараньнагара хьадаьнна лазараш тахка», «Унахцѐно деглайоалаяр» яхача федеральни проекта чудаоглаш.

«Тѐхьара тѐа вайна ачанца новкъостал дарах, берашта деш дола лорий гулакх лакхача боараме хилийта влаштѐхьадаргда», -

аьлар Галгайчен унахцѐно лораяра Министерстве.

Берашта Юдича хулаш дола лазараш тахкар - из-

рашта хьадеш а тѐхьенца дувзаденна а лазар дий

хара дѐахьош бола тохкам ба. Хьалххе а бераш лораш-

ка чакхдоахаш хиларо юхьанца деш дола лорий новкъостал де таро лу.

Оаглой бетта МРТ керда аппарат кхоачаргья республике

Аьхкенаькъан Марем

Дѐадахаца шера ахкан тѐхьарча бетта денз, еха латтача къаьнаца аппарата меттел, керда МРТ аппарат кхоачаргья вай республике ер бутт чакхбаьлча. Мехкадаь зарбан болх лелабераша белгалдечох, керда аппарат 24 сахьата болх беш хургья, мичча хана тѐавенар тѐазьаш. Белгалде деза, керда аппарат хьалха лѐаттачул дуккха дикагѐа йолга.

«Сага дола лазар дикагѐа доваргдолаш, МРТ, КТ сурташа хьаьхьокхар дѐаязде ховш хургйолаш кийчѐргья аппарат. Цунца болх бе беза лораш Москверча моттиге Томалуш хургба», - белгалдир вай Мехкадас.

Къаьнара аппарат болх беш йоацача юкѐа, унахой дѐахьѐжабу онкологически диспансере, бераш деча моттиге. Кердаяр болх бе йолаялалца, цига дѐатѐаах йиш йолаш ба могаш боацараш.

Дика дийшар лакхаленга кхоач

Дунен халкъашта юкѐерча студентий денга

Іарчакханаькъан Сали

Хѐара шера чиллан бетта дезду дунен халкъашта юкѐера студентий ди. Укх шера из дездергда хьатѐадоагѐаца кѐирандийнаха. Хьанах яздергда яха хаттар дукка уйла е езаш хиланзар укх шера, хѐана аьлча карарча шера 11 класс якккха яьнна са-сай хинна дешархо Муцолганаькъан Абукара Фатима Магасерча лорий институте деша эттай. Цох боккха кхаь хиннаб цун цѐагѐарча наха, бакьда кхы кѐезигагѐа из дика хеташ бац цун хинна хьехархой а.

Эзарнена юкѐе цаѐ мара хилац цу тайпара бер. Иштга хѐамах кхеташ, дешарца чам болаш, деша могаш бер аз цу ишколе даьккхача 26 шера 3 мара хиннадац са. Цѐхане, университет якккха, ше дийшача ишколе юхьанцарча классашка хьех, шоллагѐа йолча дешархо республикан олимпиаде хьалхара моттиг якккхаяр гѐалгѐай литературах; цул совгѐа, Мутаѐалананькъан Хьажбикара байташца язбаь «Борзи Іаьхари» яха фѐаьлг беррига дагахьа Іомабаьбар цо. Цѐха моллагѐа волча хьехархоа а могоаргдолаш хѐама дацар из. Хѐаьта кхоалагѐа цу тайпара дешархо Фатима яр. Сочинени, диктант, изложени язйойя; алхха пхиаш мара хилацар цун тетрадаш тѐа, цѐха урок дѐахьийтацар цо упражнени ца еш е параграф Іома

ца еш. Иштга яр из массадолча Іилмах йолча уроках тѐа. Цунна, зѐамига яле а, ховра; дешар къахьѐгар болга, цудухьа цо къахьѐгар, из бахьан долаш дешар тѐа доккхий толамаш а доахар. Цѐхан шера муниципальни бѐал болаш, дий Іилмах олимпиаде котѐьяннаар из. Дѐахо а котѐьяргьяр, бакьда цу классерча берашта олимпиада цу тѐа чакхйоалаш яр, кхы дѐахоболхараш йоккхагѐаца классашкара дешархой бар.

Муцолганаькъан Фатима дика йовз аьнна хет сона Магасерча триколора телевиденга гѐолла передачашка хьѐжарашта. Массехк шу да из юкѐе йолаш, реклама хьаьхьокха. Машинах лораш, из кхувш йоагѐа йишгѐа накьбал сѐхьайоаккх зѐамигача сага. Кѐай дув-

хар дувха из йишгѐа Фатима я. Цул совгѐа, Фатимас язѐьяь байт кѐпа тѐха хиннай «Сѐлаѐад» журнала тѐа, олимпиадашка котийиннача хана цох язѐядѐ «Сердало» газета тѐа, йишгѐа сурт а долаш. Вѐшта аьлча, Муцолганаькъан Фатимай хьаькъал зийна а довза а дикка ха я, из ше кѐона яле а. Цѐка дешархой эзделах дувцаш, «Сердало» газета тѐа аз язѐядѐдар: «...Классерча цѐхьалхалонга хьѐжа оттаваьр (дежурни) ше хилча, из хьѐжа вѐза класе мел йий, пахашк йий, улг хѐара урокаха цѐндаь хила деза. Из деций эздел? Пхѐлагѐа класе ягѐаш цѐха йишгѐа аз хьѐхаш, гѐалгѐай меттах дика кхеташ а из Іомабеш а я. Со уроках дѐачувахале, улг цѐндийя, таьрахь, кхьметтел таханара тема дѐаязийй ягѐаш хул из.

Иштга хул эзделац юкѐамоттиг йола бер...» Цу тайпара аз йишар, цу хана 5-ча класе яьгѐа Фатима яр.

Аз чѐоагѐа сатийсадар цох журналист хиларга. Сона хеташ, из болх цо гѐтгара дика бергбар. Йоазон говзал йолаш яр из. Бакьда цо лора никѐ хѐржар. Вѐалла шеко яц, цох дика, къаманна накѐайоалаш лор хургхиларах. Цо моллагѐа кхыбола болх хѐржабаларе а, из боккхача бѐхктокхамца кхоачашбеш, наха ше езаялийта ховш, къахьѐгаргѐар цо. Ше карийца хѐама талмаста дѐчарех яц цун оамал. Из иштга кхѐярах эггара хьалха баркал ала деза цун даьна Абукара - бокѐонаш лорача болхлочунна, нанна Загѐенаькъан Мадинайна - математика хьѐхархочунна. Цѐхаболча наха хет, бер йоккхача шахьар тѐа дешаш хилча, цун аьттув а дикагѐа хул, аьнна. Эггара хьалха бер ше хила деза дешара тѐакхувш, из ба аьттонга бода никѐ. Ше Сурхо тѐарча, юртарча ишколе дешаш хиннаале а, лакхаленга кхача низ кхаьчаь Муцолганаькъан Фатимай. Цо тѐшал ду, ишкола дика якккха лойя, ди-бийса ца кѐовсаш, низ-хьинар дѐалуш, цахаддаш Іилмах Іомаде дезаш хилара.

Укх шера ше 11 класс якккха йоаллашехь, Фатима деша эттай, лакхе ма аллара, Магасерча лорий институте. Укх дѐношка дездергдолча студентий денца из даькѐалаювца лов.

Галгайчен дарбанчешка 5 шера 350 лорий гѐирс кхаьчаь

Аьхкенаькъан Марем

Тѐхьарча пхе шера Галгайчен дарбанчешка 350 гаргга керда гѐирс кхаьчаь, яхаш, дийцар Галгайчен Кулгалхочун зарбан болх лелабераша.

Таханарча дѐно дѐадехьача тайпара бола лорий гѐирс вай дарбанчешка, ФАПашка лѐлабу. Ангиографо таро лу дѐгѐацара хьал довза, холестеринаца дувзаденна лазар дий, цѐий дикѐденнадий ха, из тахан эггара чѐоагѐагѐа наха довза дезар да. Цул совгѐа, КТ, МРТ, УЗИ, иштга кхы дукка аппараташ ийцай.

«Вай дарбанчешка керда балха кѐчалаш хиларах дѐгаца дувзаденна лазараш аттачадаха таро я», - аьлар мехка кулгалхочо Кѐламатанькъан Махьмуд-Іаьлас. Из хоам газетага бир цун зарбан болх лелабераша.

Республикера ашарий-драматический театр, ший хьажархой гулбе кийчлуш да

Гаьгенаькъан Марина

Хьажархой гулбе кийчлуш да республикера эрсий ашарий-драматический театр. Островский Александра язъяча пьесах «ХIама хьатIадоагIа моттиг» яха спектакль гойтаргья актёраша укх бетта 19-ча, 20-ча де-ношка. Из хоам «Сердалога» бир цу моттига зарбан болх лелабераша.

«19-ча бIаьшерера ха я халкъа артист волча Ляьна-наькъан Ахьмада оттая-ча спектакле гойтар. Керт-тера режиссёр, актёраш шой болх боагIача бо-араме дIагойта гIерташ къа-хьегаш хиннаб. Актёраша гойт, кхааш ийдара гIулакх. Шин оагIонца декъаденна да гIулакх - кхааш ийдой, наха лоархIаш, шортта хIама долаш ваха аьттув ба хьа; кхааш ийдеш ца хуле, къел токхаш хургва хьо», - дий-цар газетага.

Теркаме эца деза, «Пуш-кина карта» яхача про-граммага гIолла, биле-таш Iалашде мехкахой йиш йолга.

Театра, кинон, таханарча заман хьалий Центр тоаеш латт

Гаьгенаькъан Марина

ГIалгIайче дIахьош да театра, кинон, таханарча заман хьалий Центр тоаяра балхаш. Карарча хана, болх йистебала боалл, яхаш, дий-цар «Сердалога» газетага ГIалгIайчен культуран Министерствос.

«Культуран хьал» яха республикански про-ект кхоачашьеш я феде-ральни рузкъах. Заказ-чика лаьрхIадох, гIишло дIачувоаллалачара тоа-ергья, иштта цу юкье йоагIаш я ток, йIовхал, сердал. Цул совгIа, тоае лерхI бIеха хиш дIаухаш йола моттиг, цига таханарча дено дIадеххача тайпара йола чоалх латтаргья», - аьлар хоамо.

Дикка хувцамаш дIахьош да оаз дIаязъеца студе. Нах гуллуча зале а иштта хувцамаш юкьеда-ха лаьрхIад, хьажархошта лаьрхIа моттигаш кийчъя-ый, цIи ялара кхерамзлен Iалашо яьй.

Проекта чудоагIадох, деррига уйнаш, кораш, чура чуволаш йола наIараш хувцаргья, хIама зувш йола камераш отта-ергья.

Дунен кинон дегIаахар

«Дошо гIала» яха кинофестиваль гIалгIай мехка керда проекташ йоаржаеш я

Гаьгенаькъан Марина

Кино даккхара болх даггара баржаш латт вай мехка, гIехьарча шерашка. Белгалде деза, из гIулакх хьаллоацаш къахьегараш культуран оагIон болхлой санна, мехкара кагирхой а болга. Массане дегашта дезаден-нарех дар Дзортанаькъан Мадинас вIашагIделла беламе кино. ГIалгIай паччахьалкхен телевидене ара-ьянна «Зокх» чIоагIа езаш гIаййцар бахархоша. 1996-ча шера денз, цу тоабо арахийцар цу лостамагIа дола дукха фильмах. Бахархоша теркалдедох, эггара чIоагIагIа наха зувр дар, актёраша йовхьамаш мишта ловзаю. МоллагIа хIама сакъердаме, наха дезадолийташ духьалдахьа ховра царна. Массанена езаенна «Зокх» дIакъайлар бархI шу хьалха, бакъда Дзортанаькъан Мадина, республикера культуран оагIув хьаллоацаш, къахьегаш хьайоагIа укх массехк шера. РФ кинематографистий Союзга республикерча оагIонна хьалхалатташ, республикерча Паччахьалкхено, Россее кинематографистий Союзга дIахьош йолча «Дошо гIала» яхача кинофестивала дукха низ дIалуш я из тахан.

Россе кинематографистий Союзга кулгалхочун гIонча волча Лаврентьев Клима белгалдечох, вай республика тахан доаккхал де йиш йолаш я цу наькъ тIа. «Голливуд» яха дунен тIа эггара

цIихеза йола киностуди хьаллача дакъа лоацаш хиннаб гIалгIай. Ерригача Кьилбаседа Кавказа, мехка лоархIа-ме да из. Дунен кинематографена ший дакъа юкьединха я ГIалгIай республика. Паччахьалкхе меттаоттаеш, дукхача халонех чакхбовла бийзар наьха, бакъда кхоллама наькъ тIа къахьегарий низ, безам сагага бохалургбац. «Дошо гIала» дIахьоча юкъя, цу йоккхача проекте дакъа лаьцад 27 мехко. X кинофестивале 87 кинолента гойтар. Царех 52 документальни дар, 20 - лоаца фильмах, 15 - ловзара. ХIара режиссёра ший уйла гойт цу балхашка.

Хьажархошта-м вIалла дага а хургдац, цу тайпара болх вIашагIболлаш мел къахьеге деза. Вай хьожаш ши сахьат доадеш дола кино доаккхаш баьхкараша; хIама яа, салаIа тIера ца боалаш; вIашагIделле хул хийла. Массехк кино доаккхача дакъа лоацаш хул автор. ХIаьта кино хьакхоллар, ма дарра аьлча, дукхача хьинар, сатем, сабар, хьаькъал эшаш болх ба. Шоаш дIагойташ болча турпалхой оамалаш хьатIаэца еза актёрый, иштта ца хилча, боагIача боараме ловзалургьяц юхь. Из деррига дегIаца чIоагIде атта дац... Дийнахьа проекте дакъа лоацаш хиннай Магасера, Наьсарера, Пхьилекъонгий-Юртара, Инаркъера, Яндарера культуран балхах йола моттигаш. Культуран гIулакхех йолча Министерствон кулгал деча Ляьнанаькъан Залинас тер-

калдир, кинофестиваль дIаяхьара болх паччахьалкхен 100 шу дизарца бувза-бенна болга. Республикерча бахархоша яхьашка оттада-ча пхе кинон юкьера хьахер-жар толашагIбола ши болх.

Эггара дикагIа дола гIалгIай кино кхол-ларах доагIа совгIат дIадихьар «Даьхен, къа-ман гIулакха латтар» яха болх вIашагIбеллача Цечой Ринас. Кьилбаседа Кавка-за эггара дикагIа дола кино да аьнна белгалдир Кар-тайнаькъан Азас, Хашенаь-къан Лолитас, Йовлой Заура къахьийга вIашагIделла «Декрет № 93» яхар. Къа-мий оамалаш, Iадаташ, лоархIамедараш довзийташ да цхьадола балхаш. Темех лаьца кинош дукха дар укх шера, хIана аьлча карарча хана вай массане дегашка латташ хIама да из. «Тема духьала» яха Алекс Кон-стантина кино белгалдир гIалгIай республикерча куль-туран гIулакхех йолча Ми-

нистерствон совгIат денна. Кьилбаседа Кавказерча хал-къашта юкьерча кинофе-стивало кхоллама наькъ тIа къахьегарий говзал гучайо-аккх тахан.

ГIаьбартой-Балкхарой мехкарча кинематографи-стий Союзга кулгал деча Шибзухов Басира теркалдир, «Дошо гIала» СКФО режис-сёрашта юкье лахера мот-тиг дIалаьца латтилга. «Ба-хархошта яхьаш езаялара бахьан да, тIахьожаме кхела-хоша шой гIулакх боагIача боараме, озбезамаш доацаш, дIахьош хилар», - белгал-дир Шибзухов Басира. Гет-тара хоза дийцар цох нохчий мехкарча кинематографи-стий Союзга хьалха латгача ХидаевгIар ХIарона. Тахан вай хьакхоллашдар, кхоана ураоттаргIйолча тIехьенна эшаш хургда, цо лорадеш дIаходахьа деза гIулакх да из. Теша лов, тахан вай дIахьош болча наькъах цар доаккхал дергхиларах!

«Хоза хьорчяь хIама» яха говзанч-хьехам хилар

Гаьгенаькъан Мартина

ГалгIайчен бахархой «Хоза дIахьорчяь хIама» яхача говзанч-хьехама доакъашхой хилар. Из безам тIабодаш йола кхетаче дIахьош, хьаьшашта совгIата луш йола хIама хоза дIахьорчяяра говзал Iомайир, яхаш, дийцар «Сердало» газетига ГIалгIай Республикан культуран Министерстве.

«Боканаякъан Аьсет, Хамхой Лида дукха ха я тайп-тайпара говзал Iомаеш бола, шоашта ховш дар дIахьех цар республикан бахархошта а.

Шолжа-Шахьара культуран ЦIагIа Iомабалар дIахьош дакъа лоацаш хилар моттигерча ишкола дешархой, студенташ, говзанчаш», - аьлар хоамо.

Хамхой Лидас яхачох, вайна юкье чIоагIа даяржад луш дола совгIат хоза дIахьорчадаь, кийчдаь хилар, къаьстта из эшаш хул йоI маьре йодаш, хьоалчагIан кийчо еш. Цудухьа пайдане да къонабарашта из ховш хилар.

Наьсаре дакъа лоацаш хилар, «Доккха этнографически диктант» язdechа

Аькхенаькъан Марем

диктант».

Ерригача Россе гIолла, лайчилла бетта 3-ча денгара 8-ча денга кхаччалца, дешарца бувзабенна болам хилар - «Доккха этнографически

Цига дакъа лоацаш хилар Наьсарен маьре болхлой а иштта цунна чуйоагIача моттигашкара болхлой а, шоашца доал деча дакъь тIара кертте-

ра библиотека а йолаш.

«ХIара шера цу кхетаче дакъа лоацаш хул Россе къамаш лоархIараш, довзараш, уж довзара тIакхувраш.

Цу диктантага гIолла, шоашта культураш, метташ, ис-

тореш мишта довз хьажа йиш йолаш хул вай мехкара нах», - аьлар Наьсарен кулгалхочун гIончас Алхастанаякъан Хаде. Из хоам газетига бир администраце зарбан болх дIахьораша.

ИЗО музейс бех, гуржий суртанчан гойтамга хьажа

Гаьгенаькъан Мартина

ГалгIайчен паччахьалкхен исбахьален искусствай музейс бех, гуржий халкъа суртанчан Дугладзе Вахтанга гойтамга хьажа. Из кхетаче вIашагIьеллай гIалгIай паччахьалкхен 100 шу дизара хетаяь, яхаш, дийцар «Сердало» газетига цигарча зарбан болх лелабераша.

Лайчилла бетта 13-ча денгара 20-ча денга кхаччалца, Паччахьалкхен исбахьален искусствай музейс СССР суртанчий союза доакъашхочун Дугладзе Вахтанга 50 совгIа болх хургба.

Ший иштта дукха балхаш хиларах, 30 шу даьннача хана, хьаьархой а дукха бар цун.

20-ча бIаьшерен 70-ча шерашка из дерригача дунентIа вовзаш хул. Цун балхаш хьамсарча мехка хетадаь да, цар хьагойт шахьарий, юртий хоза вахар», - аьлар газетига хоам баьчо.

«Россе къамий даараш» яха болам хьаллаьцар вай республико

Гаьгенаькъан Мартина

Къамашта юкьера барт, кагирхошта юкьера бувзам чIоагIбара тIехьа дIахьош бола «Россе къамий даараш» яха болам хьаллаьцар вай ре-

спублике. Из хоам «Сердало» газетига бир кагирхой гIулакхех, туризмах йолча Министерствон болхлоша.

«РФ 18 къамий даараш кийчдаьдар МагIалбикерча №2

йолча ишкола дешархоша. Тайп-тайпарча къамий Iадаташ, цар кхача шоаш лоархIаш долга дIагойтар бераша. Кхьдолча къамий культураш йовзарал совгIа, вIаший доттагIал тасса а аьттув баьлар кагирхой», - йоах

хоамо. Кагирхой гIулакхех, туризмах йолча Министерствон болхло волча Хьулахой Ахьмада белгалдечох, иштта болча боламо кхувш латтарашта юкьера бувзам, барт чIоагIбу.

12 КЪОНАХИЙ

Наьсархошца дика-во дийкъя саг

Ужахъанакъан Iамарханах бола дагалоацам

Гарчакханакъан Сали

Наьсаре 70-ча шерашка денз, наха бовзаш, тайп-тайпарча халкъя боахама доакъошкча накъабоалаш хъабакъача наха юкье ший белггала моттиг йолаш вар Ужахъанакъан Руслана (Расухана) Iамархан. Дукхача наха цох дика хIамаш дувцаш хеза вар со; цул совгIа, сона сайна вовзаш а цунца цхьацца гIулакхаш нийсденна а вар из. Оалаш ма хиллара, къонгаш даьга хъежжа хул. Ужахъанакъан тайпах лаьца Коазой Нурдинеи Ужахъанакъан Мухьмадеи яздаьча книжка тIа Иналкбий Расуханах, Iамархана даьх, лаьца яздаьд: «Ужахъанакъан Иналкбий Расухан (1910 - 1985) Ужахъанакъан тайпан юкье сий долаш, воккхагIа лоархIаш, Iадаташка хъежжа моллагIа чоалхане дош къоастаде ховш саг хиннав. Юртхоша а тайпан наха а чоагIа лоархIаш а хиннав». Цунгара хъайоагIаш яр аьнна хет сона Iамархана оамал, дегIах даьлла гIулакх, эхъ-эздел, шийна карабenna моллагIа болх, гIалат ца доаккхийташ, хъабе хар.

Лоацца дувцаргда вай цун вахара шерех лаьца. Укхаз аз пайда ийцаб лакхе хъахадаьча книжка тIа цох беннача лоацача хоамах. Iамархан ваь хиннав 1939 шера Нохч-ГIалгIай АССР Пригородни кхален Мочкбий-Юрта. Вай Сибре дугача хана, из даггара даьннадале а 5 шу даьнна кIаьнк мара хиннавац. Вай юха мехках кхетача хана, ишкол якккха, 17-18 шу даьнна зIамига саг хиннав из. 1957 шера вайна цIадаьха мукъя белча, юха мехкаваьнна, Шолжа-ГIалий тIарча хъехархой паччахьалкхен институте деша отт зIамига саг. Хетаргахъа, дика дийшачох тара да цо ишколе вагIаш, цунна тешал ду цо хержа хиннача факультето а. Из деша этга хиннав филологически факультете, эрсий моттиг литературей хъехаш волча сага никъ хержа. Цу хана цу тайпара говзал йола хъехархой вай къаман кIезига бар. ДукхагIбараш араьхара тIаиха хъехархой бар эрсий моттиг литературей хъехаш хиннараш. Масала, аз дийшача Наьсарерча №1 йолча ишколе хъехаш хиннар яр Макарова Галина Ивановна. Юхъанарча классашка а дукха бар Ставропольски а Краснодарски а мехкаш-кара хъаиха нах, Буро тIара Юухараш. Кхыча дукхагIа йолча ишколашка а латтар из гIулакх иштта. ТIехьагIо гучабаьлар из болх бе могош

бола хъехархой: Оздой Аслангири, Шадажанакъан Лида, Лаьнанакъан Марем, Малсаганакъан Алла, Шадажанакъан Борис, кхыбараш. Ювцаш йола институт Руслана Iамархана чакхъаьккха хиннай 1963 шера. Цу заман чухъа Наьсаре ши ишкол мара яцар: цхьоалагIеи шоллагIеи. Иштта ишкол-интернат №13 яр. Цхъан юкъя хъехархочун болх баьчул тIехьагIа, Руслана Iамархан цу интерната директоралла хъожаву. Из цига къахъегаш хилар 8 шера. Цу заман чухъа интернат; хозлуш, тоалуш, дешара гIулакх лакхарча боарам тIа леладеш; хъаенай ала йиш я. Наьсаре кхийнача сона каст-каста гора интерната хоза тоадийа, дикача дас санна кулгIа теке латташ хинна вIаштIара даь цIенош, къаьстта Наьсарера бераш хъагаш яр цига хинна футболлах ловзаш йола стадион. Иштта стадион йолаш (бай баьнна, йоагIаца беса наIараш латташ) цхъа моттиг яцар ерригача кхален доазон тIа из мара. Цудухъа цигара бераш футболлах йолча яхъашка каст-каста котдулар. Хъехархой а, берашца дикагIа болх бергбараш, шоай Илмаш дикагIа ховргдараш вIашагIкхийттарбар цига. Царех цаI йовза а цох язде а дийзад са. Из йоккха поалхам йола эрсий моттиг литературей хъийха Шадажанакъан ИбрахIима Лида яр. Цо хъийха бераш къаьстта хъаькIал, кхетам, сабар хила дезаш да аьнна хеталора сона, цунца къамаьл даьчул тIехьагIа. Иштта бар кхыбола цига къахъегаш хинна нах а. Дуккхача даькье из Руслана Iамархана баркал ала дезаш гIулакх дар. Во хъехархо цо кулгал даьча ишколе хила йиш а яцар.

Цу заман чухъа дукха бой дар вай къаман юкье, е да е нана доацаш диса; боккхий, таро йоацаш бола дезалаш бар. Цу хана-м таро йолаш наггахъа мара саг а варийхьогI, хIанзардараш мо доккхий цIенош, балха моттигаш, тIабагIаш машинаш яцар. Цудухъа интернате шоай бераш дIачутелараш дукха бар. Цига вижа-гIатта, деша, даа-мала моттиг яр, цох чоагIа новкъостал а хулар хала боахкача дезалашта. Руслана Iамархан цига доал деш волча хана, интернат цIихеза яр дикача гIулакхашца, дешархой дика кийчбарца, кхебарца.

Цига цо беш бола болх зийнача Нохч-ГIалгIай дешара Министерствос из балха хъожаву Наьсарен кхален халкъя дешара отдела кулгалхочун дарже. Наьсарерча газета редакцена ду-

Сурта тIа: (аьрдехъара аьттеьха) Малсаганакъан Ювсап, Эрселганакъан Сулейма, Ужахъанакъан Iамархан

хъала, наькъял дехъаваьлча яр ювцаш йола дешара отдел. Iамарханаца болх беш бар тайп-тайпарча къамех бола нах: гIалгIай, эрсий, хIирий. Кхален ишколаш тоаяла йолаенна ха яр из. Масала, керда ишколаш йир Наьсарера №4 йола, СурхотIара №2 йола, Эккажкъонгий-Юртара №3 йола, царех тарра кхыраш. Цу хана халкъя дешара отдела кулгалхо кхувлаш яр фургон яха «Москвич». Из лелар, дукхагIа йолча хана, дешара моттигашка фуд, эшар малагIа да, дешар дIа мишта дода хъожаш. Руслана Iамархан сона эггара хъалха вайзар 1980-ча шера. ХIетта университет якккха ваьнна, СурхотIарча №2 йолча, дукха ха йоацаш хъалхъа ишколе наьна моттиг литературей хъехаргдолаш, цига дIахъожавайтар аз се. Кердача, къонача хъехархочун оагIув хъаллоацаш, 40 сом гаргга ахча делар сона райОНОс. Хъехархой цIагIа сайна еннача фусаме (цхъа зIамига цIалгI) Iооттабе аьшка маьнгI, истол, гIанд, «Йовзаш йоацар» яха сурт ийцар аз Максим Фьедорович яхача воккхача сагагара, математикагара. Иштта дIайолаелар са балха юхьиг. Кастта дешара тIавилла кхален хъаким ва везаш моттиг нийсьелар ишколе. Дукха ха йоацаш дIадоладенна керда дешара шу ийрчадаьккхар юртарча кулга цIена боацача наха. Iай дар из, бутт белггала дагабагIац. Ишколе тIема гIулакх яхача урокатIа лелае, бераш топ кхосса Iомаде хъачуенаяр бокъонца йола, кхувса, етта йиш йола топаш. Уж шиь яр. Ишколе чоагIаьх моттиг, цу чу латташ топаш чуоттае сейф

яцар. Из ховш болча наха лочкъадаь дIадихъадар герз, ишколе хъачуденача бус. Хъалбаькхар Шолжа-ГIалий тIара МВД болхлои, Наьсарен милици, КГБ викалаш. Дукха адам гулделар цу деношка ишколе, топаш хъакховсарга сатувсаш. Цу хана вера Iамархан а. Дикка тIа волаш санна хийтар сона из, эггара хъалха бIаргавайча. Цунна эхъ долаш хIама ма дарий къушта карагIаьнна; цул совгIа, ишкола директор цун уцIаьшха вар, Йовлой Ювназа Заьлмаха. Тахан мо дагадоагIа сона, из моттиг нийсьеннача хъалхарча дийнахъа, баьде-сиро леста маьша полтув ювхаш, уйча хъачуваьннача из лаьтта.

- Фуд укхазе? - хаьттар цо директорга. Из хаттар къамаль дIадоладар духъа цо дика санна хийтар сона, хIана аьлча цунна дика ховра хиннар фуд. Цул тIехьагIа директора кабинетте чубаха, къамаль дир цар. Дешара хъаким кхы а массехказа вера цу деношка Сурхо тIа, цо къамаьл дир йоккхача кхетаче. Ишкола спортзале юрт гуль-ья, МВД болхлоша а юртарча тхъамадаша а, дешара викалаша а чоагIа дийхар:

- Юрта чу ма хъажийта, доккха зулам дала тарлу цох наха, топаш хъакховса, аьнна.

Бокъонца чухъожаргболга хайча мара, цох тийшача мара, хъакховсанзар къуша топаш. Быта цIен пендаехъа карта юкье дIачуоттаял латташ хиннаяр уж. Сецца арабаьннача наха зийнаяр лехаш хинна Iаьдала топаш. Дикка саготдайтар цар Руслана Iамарханага. Амма ший сабарах веьха, эгIазваха цхъа дош аланзар цо ишттал нах

вIашагIбетталуча, ишколан тийшаболх баьча моттиге. ЧоагIа сабаре саг вар из, цхъабакъда мехка долаш долча закона тIара из ваккха хала дар. Топаш йихъараша эггара чоагIагIа тийшаболх ишколан директора бир, из дукха ха ялале, топаш иштта мела йитарах, балха тIа лохвир.

Аз цаховш аьннадацар лакхе, из закона тIара ваккха хала дар, аьнна. Цунна тешал деш, цхъа масал доаладергда аз. СурхотIарча ишколе кхаь шера болх бе безаш вар со, цу хана хиннача бокъонах. Цхъан шера болх бича, Шолжа-ГIалий тIарча «Сердало» газете балха дIаэцар со корреспондента дарже. Бакъда заявлени Iо а йилла, дIавахача долаш дацар гIулакх; райОНОс бокъо ца елча, де йиш йолаш хIама дацар из. ТIавахар со Руслана Iамархана. Приемне секретарша йолча чувальча, аьрдехъа йоккха кабинет яр цун хиннар, наькъягахъа кораш долаш. МагIара IотIаоттадаь латтача истол тIа хъагIахайна вагIар са балха кхел ший кара йола саг. ДIабийцар аз айса бена никъ.

- Мукъавалийта со хъехархочун балхах, газете къахъега безам бар са, - аьлар аз.

Сога ладувгIаш а ваьгIа, дукха сих а ца луш, массаза мо сабаре аьлар:

- Са йиш яц хъо дIавахийта, волле хъай болх хъабе.

Со цецваьккхар сов сабарца цо «ак» аларо, бакъда иштта атта дIаваха йиш йолаш со а вацар, сайна нийсбенна аьттув бита.

- Хъан бокъо я тIаккха со балхах мукъавалийта? - хаьттар аз.

- Цъханне а яц, кхаь шера ишколе къахьега дезаш ва хьо, - аьлар цо хлаьта мо.

- Аз редакцера телефон тохийтаргья е цигара кьахат дахьаргда, мукъавалийтар дехаш, - сайчун тлара валацар со.

Юххера а Руслана Имархана аьлар:

- Со волча да дезац хьона. Аз хьо длавохийтаргвац. Цигга Шолжа-Галий тла министр волча длахо хьай кьахат, цо мукъавоалийте, со духьала хургвац.

Кастта министра тлавахар со, из дош ийца; Мовтаевтар Махьмуда Султан яхаш вар цу хана хинна министр. Цо ший заместитель йолча эрсий кхалсага тладиляр со мукъавалийтарга гулакх. Ишколера газете балха длахожовича санна (перевод), редакце кьаьчар со.

Газете болх бир аз 1981-1983 шерашка. Цу юкба дукхаза Наьсаре аха, ишколаех язде дийзар са. Имарханаца кьамаьл деш моттигаш а нийсьелар. Ишколаех яздеца хана, кхоачамбоацараш ца дийцача бакъахьа хеташ вар из, шийна хетар, лочкьа ца деш, хьа а аьлар; цкъа командировке со вахача хана.

Нийсса итт шера Насарерча дешара отдела керте лавттар Ужахьанаькъан Имархан. 1987 шерга кьачалца бир цо из болх. Длахо цо хьийга кьа ишколашца дувзадена деце а, бакъда хьехархочун сабар а говзал а чоагта езаш дар. Насарерча АТП директоралла хьожавир из. Хетаргахьа, из цу гулакха тла хьожавараша кхетадора цун водителашца барт кхетаргболга, царца товш хургволга, царна эшачунга хьожаш из хургволга. Цул совгта, моллагча боахама доал дулургдолаш ше волга а хьаьекхадар цо, хьалха ше баьча балха тла волаш.

Цу хана цу боахаме болх баьчарех ва, хлан а ва из автобуса тла кьахьегаш, Сурхо тлара Тоачанакъан Яхьья.

- Ужахьанаькъан Имархан дагавоаггий хьона? - хетт аз цунга.

- Вогта, даьра-кх, мишта вагтац сонна, - йоах водителя.

- Фу саг вар, мишта кулгалхо вар из?

- Даьра, бакъаьвара саг-м вар. Водителех дукха дог лазаш хилац цига хьатлабаькка хьакимаш. Хлаьта из, наьха хьашташ теркалдеш, эшачунга-доацачунга хьожаш вар. Машиныхача тоае еза моллагта оатхал, цу гараже яр, болхлошка длахоачийтар цо, - яхаш, дувц Яхьья.

Са воксхагта вола воша а дикагта болча таксистех цаг лоархлеш вар, Руслана Имархан цига болх беш волча хана. Цо дуккхаза дувцаш хезад сонна, глалгай кьам дукха дезаш, цун гулакхаш тоаделча дика хеташ, цох дог лазаш саг вар из, оалаш. Миччахьа шун тла

багташ хилча, кад текъабе безаш моттиг нийсьелча, эггара хьалха кьаман хлама толудда аьле, текъабора йоах Имархана кад. Духьал кьамаьлаца кьам дукха дийза ца деш, ший гулакхача а хьахайтар цо глалгай шийна дукха безилга. Мехкахдаьха хиннача кьамашта тлара бехк длабоаккхаш дола Закон тлаэцийта герташ, глалгайчен паччахьалкхе меттаоттаята герташ, кьахьийгарех цаг хиннав из. Из гу вайна, Москве Щеча майдан тла лакхе хьоахадаь Закон тлаийцача дийнахьа сурт даьккхача наха юкье. Цунца цу сурта тла ба цихеза нохчий а глалгай а: Завгаевтар Докка, Аслахановтар Асланбек, Хасбулатовтар Руслан, Боканакъан Хьажбийкар, Малсаганакъан Армак, Кьоастой Беслан, Ибрагимбейли Хаджи-Мурат, кхьыбараш.

Вай республике а цул гаьнна араьха а вовзаш вар Руслана Имархан. Цкъа редакце чувенача Буро калха вахача Ужахьанаькъан сага дийцар сонна, ший новкьостаца Черкесске вахавар ше, республиканна эша мухь цлаба аьнна. Цига дикка ха йоаккхаш, аргта хьатлакхачарга хьежаш латта безаш хиннаб водителаш, Имархана тайпах водителаш волга хайча, хьем ца беш гулакх даь, хьабакхийтаб уж цигарча хьакимо. Нагахьа санна дикача оагторахьара из вовзаш хиннавецаре, гулакх де догдагларгдацар цун а.

Вай республике а дукхача наха вовзаш, везаш саг вар из. Сога кьаьчача цъхан сурто а тешал ду цунна. Сурта тла вагта кхо саг, кхоккхе а Наьсарен райОНО кулгалхой хинна ва уж, вланий тлехь-тлехьа цаг вокхо хувцаш. Юкье вагта Эрселганакъан Сулейма вай цладаькхача хьалхарча шерашка из болх лелабаь ва, цу сурта тлара шоллагта саг - Малсаганакъан Ювсап цул тлехьагта цу дарже кьаьча хиннав, хлаьта Ювсапа тлехьа из болх бир вай вувцаш волча Ужахьанаькъан Имархана. Цу кьаь сага, цъхана влшагкхийтта, сурт даккхаро а дуккха хлама хьахайт вайна, царна юкье лийнача гулаккхех, бувзамех, эзделах, вланий тлара хиларах. Из сурт даккха шоаш Юховшача хана, кьаман ладат лорадеш, аьттехьа, аьрдехьа, юкье малагта вагта веза ховш хайша хиннав уж кьонахий.

Вай мехкахочо хьийга кьа лаьдало ца зувш дисадац. Из вар «Глалгай Республикан Гюрваьнна хьехархо», цунна еннайр вай кьаман эггара езагта лоархлеш йола «Карагтаьннарех» яха орден.

Кхелхав Ужахьанаькъан Руслана Имархан 2006 шера, ший 67 шу даьннача хана.

Глалгайчен дика бовзаш болча болхлоу кьахьегам белгалбир юбилейни майдилгашца

Гаьгенаькъан Марина

Глалгай Республике дика кьахьегарах белгалбаьннача наха юбилейни майдилгаш елар, уж ялар дувзадена дар Глалгай паччахьалкхен 100 шу дизарца, яхаш, дийцар «Сердало» газетага «Хьалхарчар болама» моттигерча даькь тла.

«Уж длаелар паччахьалкхен организацей, урхаллений кулгалхошка. Лакха мах бола совгаташ делар культуран, дешара, кхьыча даькь тла дукха кьахьегаш хьабоагтача наха, цар вай республика дегтайоалаеча доккха дакьа лацарах», - аьлар хоамо.

Белгалду, из кхетаче

длайхьар вар Глалгай Республикан Кулгалхочун, Паччахьалкхен администраце кул-

галхочун декхараш кхоачашдеш вола Мархенаькъан Анзор.

«Цаг йолча Россе» депутаташа теркалду мехкахой дехараш

Коазой Мадина

Цаькха а тешал ду депутаташа терко йоацаш наьха дехараш дуташ цахилара, Маггалбика кхален Заьзгаьонгий-Юрта хица лалашо яр аттача даьккхар цар.

Карарча хана, моттигерча

яхархочо даьча дехарах, хин турбаш хувцаш латт цъхан урам тла, депутата лаьленаькъан Дауда ше тлахожам а беш, яхаш, дийцар «Сердало» газетага «Цаг йолча Россе» моттигерча даькь.

«Цаг йолча Россе» зарбан болх лелабераша яхачох, цу юрта Кавказски, Малгобекски

урамаш тла турбаш хувцаш болх длабихьар. Юкьера хьайцаца, 400 метр керда турбаш чувьхкай. Кьаьнара турбаш хувцар - из кертерча декхарех цаг да, хлана аьлча хий дика хьадоагташ хилар наьха вахара хьалаш дика хилара тешал деш да», - аьлар лаьленаькъан Дауда.

«Даьхен оаз» екаргья кастта

Байташ ешарий яхь длаяхьа лерхI вайцига

Гарчакханаькъан Сали

Чиллан бутт чакхбалале вай республике длаяхьа лерхI, «Даьхен оаз» яха ишколашка деша дагтача берашта юкьера байташ дикагта ешарий яхь. Из длаяхьа дагадехар я «Ингкин» яха ООО, Глалгай республикан дешареи лалмани Министерство. Яхь дакьа лоацаш хургда шин тоабанна чудоагташ дола бераш. Хьалхарча тоабанна юкьеглоргба 5-7 классашка дешаш бараш, шоллагта тоаба латтаргья 8-10 классашка дешарех. Массехк бIал хургба ювцача яхь: кийчон, ишколера, муниципальни, мехкара. Хьалхар-

ча бIале толаш хиннараш глоргба шоллагта бIала юкье дакьа лаца, цига котбаьннараш кьовсалургба мехко чакхийоаккхача яхь. Из хургья Магасерча №2 йолча ГБОУ.

Цига дакьа лоацача дешархой боько я глалгай меттала язъь шоашта хозагта хета байташ еша. Белгалара декхараш латт яхь хьалха: цкъа-дале, глалгай мотт дешархошта юкье боаржабар, чоагтабар; шозлагта-дале, кьаман йоазонхой царна бовзийтар; хоза деша Юмабар; дувца кьамаьл деглакхувлар; кхозлагта-дале, берий позенцара безам совбакхар, цар начIал деглакхувлар, би-

блиотекаех пайда эца Юмабар, Юаьь поалхам дла-хьа екьийтар, иштта кхьыдараш.

Дикагтабараш белгалбахара хержа кхелахой хургба, царца хургба йоазонхой, актёраш, режисёраш, литература тохараш, юкьара болх лелабераш, культуран а искусствуй а болхлоу, Глалгай республикан дешареи Илмани Министерствон викалаш.

Яхь котбаьннарашта дипломаш, мах бола совгаташ лургда. Цу моттигаца дувзадена хаттараш долча наха телефон тоха мегаргья укх номерах: 8967 123 06 06; язде йиш я укх maqa2maqas@vandex.ru электронни адресах.

14 ВАЙ ОАМАЛАШ

Хьамаргаш ювцар хьарам да

Дохкархочун эхь-эздел

Гарчакханаькъан Сали

Хетаргахьа, массахана хиннаб дохкарца-эцарца хьамаргаш ювца нах. Бакьда царех дукхага харцонаш лелаер малав гучадаккха хала дац. Дохкар хул ма хулла дукхага ахча даккха а, цох вьабхий хила а гьерташ. Вокхо хица тло биабар аьнна сагота вац из. Вай республике дохкаш дола хламаш: даар, тладухар – къабстта деза хул, хлана аьлча араьхара (дукхага йолча хана гонахьа ядача республикашкара) хьа а ийдеш, маьхаш тла а дегташ, юадохкаш да. Вешта аьлча, ши мах бала безаш хул вайцигара вахархо. Цу тайпара масалаш хьо да мел хьезача, хлама мел йохкача моттигашка нийслурда. Укхаза дагайох сона Сурхо тла хьалводача дйаолаь, хьал ца еш, лаьдала миллионаш а доадаь, Юкхесса латта кирпичкаш ю завод.

Нагахьа из болх бе йолаенна-яларе, кирпич дарегла хургьяр, нахага ахчан парглато хургьяр. Из бахьан долаш, ши мах телаш кирпич ийе езаш хул вай мехкахой. Дагадоагла сел дукха ха йоацаш сай вахаре нийсденна хлама. Интернетга чуглола етгача кирпичкага хьезаш вагаш, Прохладни яхача моттиге хьаеача кирпичка тла сецар са бларг, хлана аьлча из дарегла хийтар сона, 15 сом мара цадакхар бахьан долаш. Цох дега тоам хинна, телефон техар аз заводе, цар шоаш хьаьхь аьнна яздаь хилар чоагла аьттув болаш дар.

- Кирпишк эца безам бар са 15 сом доаккха. Мишта эцаргьяр из? – хаьттар аз заводе болхлочунга.

- Мичаьхара ва хьо? – хаьттар вокхо.

- Галггай Республликера, Магасера, – аьлар аз, цо сай юьх ергхиларах бокьонца тийша волаш.

- Наьсаре тха дилер ва хьона, аз телефон лургья хьона.

Геттара гадваха везий са хланз. Сай мехкара 15 сомах кирпич эца йиш хилар доккха дика ма дий! Длатехар аз дилерга телефон. Тохарах дехкеваьлар. Пхийтта сомах со эца гийрта кирпич 22 сом доаккхаш хилар. Цигга хаьдар хлама эца аз длаболабаь хинна никь. Цу маьхах вайцига моллагла дика кирпич эца йиш яр цу хана. Со фу ала гьерт аьлча, укхзаза вай мехка кирпич хьаеш яларе, завод хьал ца еш, ахча диараш къаманна сагота хиннабаларе, из моттиг (кирпичках ши мах баккхар) вайцига нийслургьяр. Укхаза ца вьабхий хул, вож кьийлу. Хьарам да из е хьаьнала да? Цу тайпара хлама леладечарна из дагадохац. Цу хьакьхьа-м ший хана Лев Толстойс аьнна хиннад: нагахьа санна ца вьабхий хуле, из хул вож кьийваларга гюлла, хлана аьлча цу кьийвенначунара хлама да хьалхарвар вьабхий ваьр.

Хьыдола товараш а иштта дохк вайцига: хьу, коартол

дукхагича даькье араьхара тлакхухьаш я. Цудухьа еза я маьхашта. Тика чу мел дохка хлама: дуаргдар, маргдар – иштта маьхаш тладетташ дохк. Со кхет уж хламаш доккача нахах, цар а баха безам ба, цхьаннахьара напагла а доаккхаш, шоай дезал кхаба гьерт уж. Амма сона дукхага дагабоаьх, дале а деце а сискал ца йиача ца боалаш, тла тхов боацаш ца мегаш, цийца даьха кепигаш царна длателаш бахараш. Цкъаза хьо лехавь а даккха гьерт уж хьогара ахча. Масала, йоккхача тика чу дийнахьа 500 а 1000 а саг чуввоагла. Царех хларанегара маьхал совгла цар 10 сом даьккхача 10 000 сом хул цох, бетта 300 000 хул. Из цар эггара клеизага дер да. Айс дувцар бакьдеш, массехк масал доладергда аз. Укх деношка «Магнит» яхача тика чу нийсвелар со, косметика йохкача даькь тла. Чуглола хьал а воланенна, сапаш латгачара сайна эша сапа хьа а ийца, цига ютлаязбаь латта мах длабала аьнна кийчвелар со. Сапа а ахча а Юдилла:

- Нийса дий? – ях аз.

Ший аппарат ийцача хламманна тла а хьекха:

- Нийса дац, – йоах дохкархочо. – Кхь а 10 сом хьатладоагла хьогара.

- Ценника тла латташ бола мах ма бий аз длабелнар, – ях аз.

- Тхо ценник хувца диценнадар, – йоах кьонача кхалсага.

- Ценник хувцаргья оаш хлаьта, – аьнна, сай товар ийца вахар со.

Цу тайпара моттигаш нийсвенна сона Магасе деш латтача маьждига юхе йоаллача «Магните», Малсаганакьан Д. урам тларча «Магните», Гаьгенаькъан Ботий церагича урам тларча «Гурманашта» яхача тика чу, кхьчахьа. Техьхарча тика чу аз вьалла ца ийцача конфетех 200 сом тлетехадар цкъа, аз ца ийцача тортах 1000 сом техадар. Дадала цун даьла, клеиза а-м теадале!

Цхьаволча сага хетадала тарлу:

- Малача сага эсала хлама да-кха цо дувцар. Дукха хлама мичад из.

Сона а хет из иштта, бакьда вай дерригаш бага хьалтам йоалаш санна, хлама ца оалаш, харцаьрдар нийс ца деш леш хуле, цу наха шоаш леладер бакьхьа хетаргда, кхоана кхь а доккхага, ийрчагла дола хлама хьадергда цар. Цхьа-ши кира хьалха дар хланз аз дувцаргдола хлама. Тика чура (Магасерча «Гурманашта») 400 грамм йола «Брест-Литовск» яхача налха пачка, кхьийола хлама хьайца, кассанна тлавахар со. Хьатеха ахча дукха хеташ, фу дех цу даьттах хаьтгача, сона хезар:

- Цох 270 сом дех.

Цхьа-ши бутт хьалха 140-150 дийха даьтта да из. Шоллагича дийнахьа вахав со «Фабрика» яхача базар тла. Йоккха даараш докка тика яьсса я, зламига саг ва мах бер. Из санна дола даьтта хьа а ийца ях аз:

- Фу дех укхоч?

- Цу даьттах 250 дех, – аьлар дохкархочо. Вешта аьлча, Наьсарерча базар тлара Магасерча тика тла хьалкхачале 20 сом ютлакхийтгад даьттанна.

Базар тла баглараш а бац царел тлехьабусаш, цкъаза хьалхабоалаш а нийслу. Дукха ха йоацаш котамаш ийца, (цу хана а дукха унахцена хетанзар сона уж) кхехкаь, холодильника чу длачуотгьяь, цхьа сахьат даьлча холодильник хьайийллача, во хьаж хьатехар йийллача налараш. Ер-м вьаштлехьа ма дац, аьнна, се базар тла хьалвахача, уж ехка йоккхо кхалсаг лехар аз. Нийсъяланзар. Клеиза цул зламагла хургйолаш яр котамаш йохкаш лаьттар:

- Хьаж йоаглаш, ма хулий уж шун котамаш, хланй уж иштта? Холодильник хьаеллашеь, во хьаж хьатгалу царех, – ях аз.

Цо сога юахаьннар цхьаккха тайпара эхь доацача сага аргдар дар:

- Хьай сесагага холодильник ценьяйта ла, тлаккха хьаж йоагларгьяц хьона.

- Хьо я яхач аз цунна бехке, уж шоашта хьакхухьачарга длаала, наха тийшаболх бу оаш, ма кхача телха котамаш, – длакхетге гьерт со кхалсаг.

- Мурад ва уж хьакхухийтар, аз телефон длалу хьона, лаьха длатоха, – йоах цо.

- Телефон тоха езац, котамаш шоашта хьаеача, телхараш ма кхача ала мара, – аьнна, цо тлехьара яппараш ешшеь, вахар со.

Цхьа бутт кхь баьлча, тенно кхалсаг аьтла котамаш йохкаш, базара юкье араьнна.

- Миштай, – ях аз, – котамаш?

- Дика котамаш я хьона, керда хьаена.

- Керда енрех дукха тара ма хетац сона ераш, талхара клядаш доладелча санна я ераш, – ях аз. – Мегад, эцаргья аз. Во хуле кьаи балеи шоашта да-кх шоана.

Цул тлехьагла сона хезар, цу кхалсага «ценача дег тлара» доагларш дар:

- Из ла дувцаш дола кьаи балеи сона хац хьона.

Ма нийса аьлар цо из! Тийшаболх мел лелабеча базархошта дагадохац шоашта цох кьа хургдолга а бакьдунен чухьа бала хургболга а. Дукха-м, даьра, ба базар

тла мах бечарна юкье кьаи балеи яхилга фуд цаховраш. Укх аьхки айса зийна хлама дувцаргда аз. Эккажкьонгий-Юрта «Спорта ценна» юххерлола лийлар Магасе уха автобус цхьан юкьа, цу наькьа йисте харбазаш йохкаш латтача машина тла яздаь гора «15 сом», кхьча дешашца аьлча, из бар харбаза кийла мах. Хьалкхоач тхо Эккажкьонгий-Юрта совхозагахьа длаластача наькьа юххе латтача базар тла. Цигара харбазаш эцаш, кийлах 60 сом тела дийзар. Цу дохкархочо айса ахча длалуш, жогаглатен длоагларш длалуш санна хийтар сона.

Цхьайолча хана вай республике кхедеш дола хлама а хул, араьхара тладеначо нийса е дукхага мах боаккхаш. Укх аьхки вайцигарча тикаш чу бокаш бар моттигера гуржий боалаш. Мах эггара клеизага 200-250 сом бар цар. Цхьан юкьа се Магадане а волаш, Кавказера Юбена боалаш эцаш латташ санна хийтар сона. Вайцигарча лаьжий а бац хьалха хинна мах, айбенаб из а, 50 сомгара 100 е 120 сомага кхаччалца. Кхьдолча даарашта а тладетт маьхаш, эцачарна низкьало хургдолаш айду уж. Масала, укх деношка лан кийчо ярах кьамаьл деш, ишкола цхьан хьехархочо аьлар:

- Лан кийчо я-м даьннадар тхо, коартол ийцача. Кийлах 50 сом дех хланз коартолах.

Сона хац кхьчарна цох фу хет, сона-м дукха хийтар коартола кийлах 50 сом. Аз, бакьдар аьлча, бларчча ланна цхьа гали хиллал коартол яц. Амма вай республике дукха а боккха а дезалаш бах, таронаш дика йоацараш а нийслу царна юкье. Це чкьаьрей лаьржа юви-м царна гланахьа мара гой тамаш я, уж хламаш (цигара цавенача вай цхьан мехкахо ма аллара) кхьметтел Мурманске вайцигарчул дарегла яц. Тлаккха коартол а биззалца ца йиача, фу юаргья цар?

Дукха ба базархошта юкье хьамаргаш ювцараш. Бакьда хьаьнала нах а нийслу царна юкье, Даьла дагавоаглараш а ба базархой мугларашка. Цхьа масал доладергда аз. Ла гаргагертандаь, лан гирс эца вахар со ерача дийнахьа Сурхо тла хулача базар тла. Куртка эца дага вар со, мегаргьяр

нийслоя. Цхьа кира хьалха интернет-тика чура ийцаьр аз, бакьда хьа ца яйташ лийра цигарбараш. Хетаргахьа, са размер хинна хургьяц царга. Дог раьза долаш, 10 000 гаргга ахча дала лаьрхла вар со цох. Сурхо тларча базар тла нийсвелча, курткаш йохкаш латтача кхалсага тлавода со. Цунгарьярш интернет тика чу йохкарел а хозагла хийтар сона.

- Фу дех? – хатта ма дезий.

Цецваьккхар со кхалсага аьнначо:

- 5500 дех, длалуьр 5000 сомах.

Бакьдолий-те ер, е гла да ер, аьнна, хийтар сона. Ерига размераш йолаш яр, кхьметтел сона эшар а. Цо аьнна мах дла а бенна, куртка ийдар аз. Нагахьа санна цо 10 е 15 эзар аьннадаларе а, из дладала кийчвеннавар со. Цу кхалсага, хетаргахьа, ше хьадечох, беркат хургда аьнна хет сона, хлана аьлча наха тоам хургболча тайпара маьхаш дар цо дийхараш. Цу тайпара нах вайна юкье болаш хилар хоастам бе мегаргдолаш хлама да.

Цхьаькха масал доладергда аз, цу базар тла сайна дайначох. Наьсаре а Магасе а тикашца 250-270 нарсах а помидорех а дехача хана, цу базар тла 80-100 сом мара дехацар. «Фабрика» яхача базар тла йайхача кьонзолгах 2500 дехача хана, Сурхо тла 1000 сомах хьалора. Наьсарени Сурхотлени юкье 12-13 километр мара юкь яллац, бакьда цигарча маьхашта юкье-м сигаленнеи лаьттаннеи юкье миссел йоккха юкь я.

Дохкара-эцарах, хьамаргаш ювцарах хьоахадича; машина чу вагача цхьан зламича сага аьлар:

- Эггара чоаглагла хьамаргаш ювцараш модз дохкараш ба. Цар цох ца тохаш хлама йисац...

Греце ваьхача клоанолгаш язьеш хиннача Эзопа ший цхьан йоазон тла яхачох, эггара чоаглагла хьамаргаш ювцараш иккий пхьараш ба. Бакьда хланз сона хезачох, иккий пхьараш а бицбаь ба модз доаккхараш.

Дуккхача наха дарбанна ийду модз, из цена доацаш, хилланца эдаь дохкарашта мел а малагла а кьа хургда сона хац. Цар болх Даьлага длалуьрба вай. Цо нийса кхел ергья дикачо а вочо а.

Бовзаш бола кхача

Коартол вай мехка эггара лоархIамегIа долча даарех я

Султиганькъан Йоакъап

Ший цIагIара малагIа кхача кхоачабеннаб хьожаш, эггара хьалхагIа сага теркальер я коартол, хIана аьлча вай кийчдеш мел долча даарех дIатохаш я из. Коартол ийш я ятга, кхарза, кхехкае, тайп-тайпарча даарех дIатоха. Паччахьий хана еза-енна коартол, таханарча денга кхоачаш эггара лоархIаме долча даарех хеташ, лелаю вай. ДIадахача шера массехк тонн коартол чуийцар вай юртбоа-хама кьахьегамхоша. 58,7 эзар тонн коартол яр вай мехка чу-ийцар.

«Республикера АПК хьал тоадара тIехьа доккха дакъа дIалоацаш да хьасаш кхедар. Беркат дукхагIа мел хул, маьхаш а лохагIа хул. Из оагIув тоабеш де лерхIараш, чам бараш дукха да. Вайцига хьахулаш йола коартол цIоагIа чам болаш, дика лоархIаш я. Юахержа зIамига коартол хьайбашта дIаяла йиш я. Массадолча хьайбашта безаш, пайда беш кхача ба коартол», - белгалдир вай мехкадас Келаматананькъан Махьмуд-Иаьлас, мехкарча юртбоахама оагIон хьалах дувцаш. Росссе дуккхача моттигашка, коартол шоллагIа йола маькх лоархIаш я.

ЗIамигача доазон тIа Iа дIайийча а, хьахулаш беркат да из. КIоарга, юстара уллача юртарча кьахьегамхошо, ший доазон тIа коартол дIаювш, бIарчча дезал кхоаб. Пибухерча Америка вай мехка хьачуеца денз, шеддолча адама безаш кхача

хинна дIаэттай коартол. Вай мехка бахархой массахана кьахьегара тIера хиннаб. Тахан наха шоай коашка ца лелаш хIама яц - доахан, жа, цийцаргаш, кхьийола акха котамаш, вампалаш-котамаш, иштт хьайбаш, оалхазараш. МоллагIа керда хIама дIадоладе кхераш, оамал яц вай кьаман наьха. Республике гIолла дIа-хьа хьежача, гуш да-кх из тахан. ХIаьга коартол мишта кхее, дIаоттае еза ховраш вайна юкье кIезига бац. Советски хана денз, геттара дика коартол хьахулаш моттиг хиннай вай мохк.

Ха дIаьхарца хувцалу деррига... Дукха ха йоацаш, коартол йохкача моттигашка кхайкарал деш хозар вайна: «Ер коартол ТIой-Юртара я, ер - Мочкхий-Юртара». ХIаьга тахан вай тикашка, базарашка яьржай туркий, голландски, египетски оала коартол. Вайна дикан хила мег из... ДIае дикагIа йола коартол харжа ма езий, юртбоахаме кьахьегарий хIара шера.

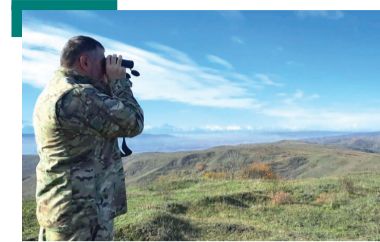
Теркалде деза, шахьаре бахача наьха куц хьайцараш вай мехка хIара денна дукхагIа хулаш латтигIа. Юрташка бахарашта юкье дукха ба тахан вIалла хIама дIа ца ювраш, мел эшар тикашкара ийдераш. Ци йоакхарг мел бола кхача вай мехка хьаэца болаш ба, араьхара хьачукхухь, вай моттигашка кхебаьр а ба. Маьхаш а лакха дац ала йиш я, вайцига кхебаьча кхачан. Хоза хета бос бола Iаж эца йиш я базар тIара, хIаьга из гIадвугаш да. Росссе моттигашкарча коартола кхоачамах дувца эттача, укх шера йокьал латта

рах ма хетта дукха хиннаяц из; бакьда, йолаш яр вайна кхоачам хургболаш я, яхаш, белгалду. Коартол кхейра болх лакхача боараме дIахьоча пхе мехкаш-та юкье я РФ. Массехк миллион тонн беркат да укх шера чуийцар. ЛаьрхIачул дукхагIа хилча, маьхаш а лохагIа хул.

ХIаьга из нах гIадбугаш гIулакх да, бакьда фермерашта, юртбоахаме кьахьегарашта хало еш да. Шоай мел дайнар меттаоттадаь, шоашта пайда бе беца цар. ООН (ФАО) юртбоахама гIулакха оагIоно белгалдечох, коартол кхейра гIулакхе эггара хьалхарча моттиге Китай латт (95-100 млн тонн), Инди (50 млн совгIа). Цигара адам миллиарда тIехдаьнна дикка ха я, цудухьа чуэцаш дола ялат а цунга хьежжа хила деза. Тохкама болхлоша теркалдечох, вай мехкарча вахархошо шера 54-55 кийла коартол юь. Цьхан сага гали, ши гали коартол хул-кх из. Ма дарра аьлча, ший коарча беша

цхьа бахьан кьахьегаш хуле, бIарччача шера шийна баа кхача чуэцалургба-кх цунга. Историкаша белгалдечох, 1913-ча шера, ерригача Росссе гульгь хинна коартол 30 млн тоннага кхоачаш яр. Тахан наха кIезигагIа юь коартол, хIана аьлча, даарий кхоачам тайп-тайпара ба. Гуйран хана урагIабахула болалу коартола мах. Тахан массайолча моттигашка латташ коартолий докхий тIормигаш гу вайна, мах кийлах 40, 50 сом болаш. Коартол тIера цIена хилча, цIоагIа раьза хул нах. Цхьабола базархой бицлу коартола тIера лаьтта дIадаккха, тIадоаллача лаьтта ахча дала ца ввраш кхьчахьа болх. Бакьда вай теркалде деза, ший кулгашца ший беша кхейя коартол эггара чам болашагIа йолга. Тайп-тайпара молхаш ца етгаш, лайха тIахьожам беш, кхейяча коартола мах баь варгвац, цунга кхоачаргдац цхьаккха кхьдола беркат!

Акха хьайбаш лела моттигаш лорае арабаьннаб болхлой

Султиганькъан Йоакъап

Шолжа, МагIалбика чарахьал деча моттигашка баха хилар Iалам лорадераш, хьайбаш леладеш йола моттигаш малагIа хьале я хьажа лаьрхIа, яхаш, дийцар «Сердало» газетата гIалгIай Республикан Iалам лорадеча боахаме.

«ГIалгIайчен Iалама Министертвон кулгалхочун гIонча Iарчакханаькъан Ахьмад, госохотнадзора даькъа кулгалхочунца Евкурананькъан Асланаца, чарахьашца цхьана хьежар чарахьал дара даькъ тIара бокьонаш лораьра хьал мишта латт», - аьлар хоамо.

Цига дIабихьача балха юкье гучадаьнна кхоачам-боацараш дацар, бакьда из болх дIахо дIабахьа лерхI.

Республикан Iалама Министертвос цIаькха а хьалхадоккх, чарахьал деча даькъ тIа административни, уголовни бехк бергба бокьонаш телхаерашта. ХIара сакхетам бола саг ший хьамсарча межкара Iалам лорадеш хила веза.

Каьхат Iалашдар

Хьун боахам лорабеча юкье, дакъа лоацаш ба вай мехкахой

Султиганькъан Йоакъап

Дуккхача шерашка денз; хьадоагIаш хиннад ишколаш-ка тиша каьхат, аьшк гулдеш дола гIулакх. Бакьда тахан коашка чуувтташ; аьшк гулдеш лелац дешархой, уж ханаш гаьнна тIехьашка йисай. ХIаьга наха кьахьегача, кхьийолча моттигашка эшаш доаца каьхат, журналаш, книжкаш гулдеш дIачутелара болх тахан а дIахьош ба. Совдаьнна каьхат заводашка чакхдоахаш, керда каьхата хIамаш хьаю.

Боккха пайда ба цох хулар. Цу балхацарча говзанчаша белгалдечох, хIара чакхдаьккхача тонн каьхато 17 га кIалхарьккха йиш я. Цудухьа дешархоша, хьехархоша, даьша-ноаноша хьаллоацаш, дIахьош ба из беркате,

гаьнаш ягIа бIарчча доазош лораду болх. Миллионаш болча наха хьаллоацаш дIахьош хилча, еррига Росси чулоацаш, боккха болам хул цох.

Хетадала йиш я, смартфонаш, компьютераш яьржача заман чухьа; каьхат иштта дукха эшац, аьнна. Бакьда из иштта дац. ХIара болх беча моттиге хьалов, денна болх беш хилча, тиша каьхат, дуккха хьалайна, ца дезаш латташ хул. Цудухьа каст-каста цунга хьожаш, эшаш доаца каьхат из гулдеш леларашта дIатела деза болхлоша. Иштта дуккхача наьха цIагIа дадаш хул, тахан вIалла лоархIаме доаца, массайтта шера гулденна журналаш, книжкаш, газеташ. Дикка хьежача, дуккхабарий бада тIара корадоагIа цхьаккха хIаманна эшаш доаца, шоай ха йиа даьнна книжкаш, кхьдола каьха-

таш. Каьхат гулдеш дIахьоча боломо хьагойт, Iалама кхоачам лорабеш, хам беш лелабе безилга, пайда хьаболаш дола хIама доаде йиш йоацилга. Цхьаькха цхьа лоархIаме оагIув ба цу гIулакха. Цхьаьца хIама доьза, тахка чам бола бер, бокхийбараш хьажа овтт, наха дIачутелар, гульгьар фуй. Се кхувш лаьтта

ханаш дагалаьчача, дагадоагIа сона, дIачудала гулдаь латтача каьхата юкьера оззадийя цхьа журнал, е книжка хьаарадаьккхе, цу тIа хьежаш латта вусар саг, тIера ца воалалуш. Йоккхача гурмата юкьера дошо гала лохаш санна, сурт дар-кх из.

Цхьайолча хана, дега цIоагIа хала хулар, каьхата гувна юкье

цхьанне язбаь Илман, кхоллама болх, хьаькьале уйлаш, дувцараш, романаш дадаш дайча. ХIара хIаман ший ха я-кх... Вай вахара цхьа оагIув ба-кх из. Тахан уйла ю аз; цIена, кIай каьхата лист кхое, лорае, хам бе Iомаде деза вай бераш. Лоадам бац аьнна вайна хетача цу хIамашкара хьадолалу деррига... Кхувш латтарашта хьалхадаха деза, из цIена лист сага дувцар, сурт, байташ кхоллаш дола доазув долга, массахана из керта чу лоаттаде дезилга. ХIара каьхата лист хьаькхолош кьахьеге дезилга, дуккха адам цу балха юкье долга кхетаде деза. Хьун юкьера хьаьболалу цун никь, тIаккха тикашка кхоач, юххера а - вайх хIаране цIагIа. Из хIама боагIача боараме кхетадеш волчо хозахета га тедаргьяз, хьун юкье нухаш йоаржаергьяз.

«ГОРЯЧАЯ ЛИНИЯ» ПРАВИТЕЛЬСТВА РИ ПО ПРОТИВОДЕЙСТВИЮ КОРРУПЦИИ +7 (8734) 55-11-57, ЕДИНЬИЙ ТЕЛЕФОН СЛУЖБЫ СПАСЕНИЯ 112

сердало

Учредители:
Правительство
Республики Ингушетия и
ГАУ «Общественная
газета «Сердало»

И.о.главного
редактора:
Арчаков С.Я.

Адрес Правительства РИ:
360001, г. Магас,
пр. И. Язиков, 12.

Адрес редакции и издателя:
Республика Ингушетия,
386101, г. Назрань,
Тер. Центральный округ
пр. И.Базоркина, 60.
Тел.: 8 (8734) 77-11-84
Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована
Управлением Россохранкультуры
по ЮФО.
Рег. номер ПИ № ФС 10-6526
от 5 марта 2007 г.

E-mail: serdalo@yandex.ru
Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены
в компьютерном центре
издательства газеты «Сердало».

Время подписания номера
по графику в печать:
13 ноября 2024 г.
Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не
совпадать с позицией редакции.
При перепечатке
ссылка на газету обязательна.
Письма, рукописи, фотографии,
рисунки не рецензируются и не
возвращаются.
Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве
«Южный регион»,
с готовых диапозитивов
Адрес: 357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.
Заказ № 1435 Тираж: 2000 экз.

Ший лоӀаме
кӀалкхетаргах
латарах, дунен
хьалхале
яккхара
яхьашка
дошув даьккха
вай мехкахо
белгалвир

Гаьгенаькъан Марина

Къамашта юкьерча, мехкашта юкьерча яхьашка котбаьннараш белгалбир вай мехка. Физически культурах спортхати йолча Министерствон кулгалхо чо баркал кхайкадир укх наькъа, ший лоӀаме кӀалкхетаргах латарах йолча яхьашка котваьнна, дошув денача Хонаной Мухьмад-Башира.

Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера. «Грамота, ахчан совгӀат делар хьакима къонача спортсмена. ДӀахойодача хана а толамаш доахаш, ший гулакх ма хулла тоадеш, дӀаваха даькъалавийцар из Белхарой Руслана», - йоах тха газетага кхайча-ча хоамо. Хьакима белгалдир, тахан спортсмена мехка дена дошув дукха къахьегам тӀехьа латташ долга.

«Наьсарен
Кубок» яккхара
яхьашка кийчо
еш я

Гаьгенаькъан Марина

«Наьсарен Кубок» яккхара яхьаш дӀаяхьа кийчо еш ба карарча хана вай мехка. Тайп-тайпарча ханашка кхайча футболлишташ ба цхьан доазон тӀа гуллургбараш. Из хоам «Сердалога» бир цу гулакха хьалхалаттараша.

«Хьалхарча дийнахьа шой говзал гойтаргья 9-10 шу давннача спортсмена. Чиллан бетта 10-ча дийнахьа арабаргба 7-8 шу давнна футболлишташ», - йоах тха газетага бенача хоамо.

Наьсарерча лицей доазон тӀа дӀахьоча яхьашка хьажа йиш йолаш ва моллагӀа вахархо.

ГОВЪЯВЛЕНИЕ

Утерянный аттестат серии №00624001129104, выданный ГБОУ «Гимназия Назрановского района» в 2016 г. на имя Цуровой Хавы Хамбертовны, считать недействительным.

Владимирера кхо майдилг ера вай мехкахоша

Гаьгенаькъан Марина

«Ади-Ахьмад» яхача спортини клубе Юмалуш бараш, кхо майдилг яхьаш цабаькхар Владимире дӀахьош хиннача эллиной-румий латарх йолча Еригроссийски яхьашкара, яхаш, дийцар «Сердало» га-

зетага ПалгӀай Республикан спортини латара Федерацие.

«Вай мехкахошта юкье лакхара моттиг яккхар Йовлой Мухьмада. Цо эшавир селашкахьара 97 кг дозал дола шийца яхьеаьнна спортсмен. БӀарахой Ислам (77 кг) летар

чот 5:5 йолаш, бакьда кхелахоша цунна дото майдилг хьожайир. 72 кг дозал долча БӀарахой Мухьмада кхоалагӀа моттиг яккхар», - аьлар хоамо.

Тимофеев Дмитрех болча дагалоаттама дӀахьош хиннача Хьалхале яккхара яхьашка латаш хилар 180 спортсмен,

уж бар 24 шерга кхаччалца ха йолаш. ХӀара спортсмена лоархӀаме дар ше дика кийчо яь хилар гойта, хӀана аьлча котало яккхарах царна къаман гульгьяча тоабан юкье Европан хьалхале йоаккхача баха моттиг кхоачар.

Вай мехкахой «Дезала тоаба» яхача кхетачен доакъашхой хилар

Гаьгенаькъан Марина

ПалгӀайчен 800 совгӀа сагдакъа лоацаш хилар «Дезала тоаба» яхача спортини кхетачен юкье, яхаш, дийцар

«Сердало» газетага из моттиг вӀашагӀеьлараша.

«Кхетачен программа чудоагӀаш дар эстафета дӀаяхьар, дешарах даьшта, но-

аношта фу хов хьажар, сакхетам миштаб хара дола ловзараш, иштта спортини яхьаш чакхьхар.

Цига шийна ховш дар дӀагойта йиш хилар боккхий-

чар санна берий а», - хоам бу газетага.

Из самукъане болх дӀабихьар Шолжа-Шахьара централни стадиона тӀа.

Вай боксераша дика дакъа лаьцар Симферополерча яхьашка

Гаьгенаькъан Марина

Еригроссийски яхьашка дакъа лоацаш хилар вай ши спортсмен. Уж яхьаш хетаяьяр боксерашта-говзанчашта юкье Европа шозза чемпион хиннача Педро Саэса Бенедиктона, яхаш, дийцар «Сердало» газетага спорта зарбан болх лелабераша.

«Пхе дийнахьа яхьебаьлар 24 моттигера баьхка хинна тӀоарска кулгахьоаллорга говзанчаш. НачӀал дола ПалгӀайчен бокса ишколе Юмалуш вола спортсмен Пхьиленаькъан Рахьим латаш вар Къарший-Черсий Республикан, иштта Ханты-Мансийский автономни округа спортсменашца, бакьда хьалхале йиьхар Пирмерча спортсмена. Цудухьа вай боксера кхай-

чар дотув, 80 кг дозал дарашта юкье.

Обиев Хьусен белгалваьлар Белгородски областерча спор-

тсменаца латаш, бакьда ахфинале цунгара хьалхале йиьхар Самарски областерча спортсмена. Цу тайпара, цунна

делар боарза совгӀат, 67 кг дозал дарашта юкье», - аьлар тхога хоам баьчо.

